Årsrapport 2017

Bergen og Omland Friluftsråd

Innhold

- Styrets årsmelding 2017 3
- BOF leder an i folkeaksjon mot marint avfall 4
- Ryddet 24 tonn marint avfall i Austrheim 9
- «Krig» mot uønskede planter 10
- Fylkesmannen i gang med ryddeaksjoner 12
- Viktig med skjøtsel i friluftsområdene 14
- 80-års konferanse, befaring og jubiléumscruise 16
- Jeger, sportsfisker og friluftsmann 18
- Utførte arbeidsoppgaver 2017 20
- Tilsynskontakter 2017 26
- Eiendomsoversikt og kart 29
- Regnskapsdel 36
- Budsjett 2019 44
- Vedtekter 46

Redaksjon: Åge A. Landro og Frithjof Fosse, Bergen og Omland Friluftsråd (BOF) • **Utforming:** Frithjof Fosse, BOF • **Foto:** BOF, der ikke annet er nevnt • **Forside:** Marstein fyr friluftsområde i Austevoll kommune. **Bilder denne side:** Styreleder i BOF Lillian Vangberg takker Ankergjengen båtlag for dugnadsinnsatsen med kaianlegget i Nordre Navøyvågen (øverst). Åpning av det nye kaianlegget i Nordre Navøyvågen friluftsområde i Austevoll (midten) og styret i BOF på befaring i Buarøy fort i Sund kommune (nederst) • Bakside: Horgo friluftsområde i Austevoll kommune • BOF holder til på Helleneset, nord for Bergen sentrum. Mer informasjon om Bergen og Omland Friluftsråd på www.bof.no.

Styrets årsmelding 2017

Jubileumsåret 2017 vart eit rekordår for BOF. For første gong passerte omsetninga 30 millionar kroner. Veksten skuldast først og fremst BOF sitt store engasjement som koordinator i arbeidet mot marin forsøpling. Denne regionale leiarrolla er krevjande, samstundes som basisoppgåvene også veks i omfang. Dette fordi sikring av nye område held fram, og fleire område vert tilrettelagde.

BOF eig ikkje problemet marin forsøpling, sjølv om vi er ein av aktørane som har strevd med problemet gjennom drift av mange strandområde. Vi har lenge klaga over at rydding av strender vert straffa med dyre avgifter. No kan dette endra seg gjennom den politiske merksemda marin forsøpling har fått. At BOF er ein sentral part i denne prosessen, er ikkje sjølvsagt. Så langt har det vist seg at BOF sin interkommunale uavhengige status har vore perfekt i koordineringsarbeidet gjennom det som vert kalla «Hordalandsmodellen». Mange store aktørar ser at BOF og andre friluftsråd kan spela ei viktig rolle i arbeidet gjennom vidare utvikling av «Skjærgårdstjenesten».

Denne problemstillinga vert no løfta fram regionalt gjennom Vestkystparken, fylkeskommunen og Vestlandsrådet. BOF si erfaring vert viktig i den prosessen. Nasjonalt er det alt gjeve ekstramidlar til Skjærgårdstenesten. Friluftsrådenes landsforbund (FL) vil drøfte problemstillingane kring den framtidige rolla til friluftsråda i arbeidet med marin forsøpling opp mot basisaktivitetane. (Sjå eigen artikkel om Hordalandsmodellen.)

Tilhøvet mellom nye oppgåver og ivaretaking av basisoppgåvene er eit av dei viktigaste strategiske spørsmåla som styret må drøfta framover. Arbeidet mot marin forsøpling må ikkje ta fokus eller kapasitet frå basisoppgåvene med tilrettelegging og drift. Den balansegangen vert krevjande dei næraste åra. Venteleg vil det ta nokre år før dette går seg til som i ei varig løysing.

Sikring og tilrettelegging

Sikring av nye friluftsområde, tilrettelegging og drift er bautaene i BOF si historie. Det arbeidet har halde fram også i 2017. Fleire nye område er sikra, og prosessar med sikring av nye område er sett i gang. Det har også vore ei glede å sjå at tilrettelegging av tidlegare sikra område er fullført. Buarøy fort i Sund og Nordre Navvågen i Austevoll med nye kaianlegg og flytebryggjer. Sist nemnde i nært samarbeid med Ankergjengen båtlag, som på dugnad har gjennomført ei omfattande tilrettelegging.

På Skageneset i Radøy er det sett i gang ei omfattande oppgradering av heile friluftsområdet med nye vegar, stort grindbygg og rehabilitering av våningshuset. På Helleneset er det lagt til rette for at publikumstoaletta og driftsbygget vert skikkeleg opprusta i 2018, og at Blått flagg-statusen vert oppretthalden.

Drift

Det som er mindre synleg, er den daglege drifta. Det er tallause små oppgåver som skal ordnast kvart år. Av større oppgåver er til dømes alle dei hundre toaletta som skal haldast i orden, alle plenane som skal slåast, alle stupebretta som får ny matte osb. Maskinparken har etter kvart vorten omfattande. Bilar, traktorar, gravemaskiner, flishoggarar og ikkje minst arbeidsbåtane skal haldast i orden året rundt. Lista over småutstyr er også omfattande. Faktisk er lagringsplassen for alt utstyret snart sprengd, og administrasjonen syslar med planar om å betra lagringstilhøva på Helleneset.

Om vinteren går det føre seg eit omfattande arbeid med skjøtsel – dvs. rydding av vegetasjon. Driftsavdelinga har eit dyktig mannskap som har god orden og system på alle desse oppgåvene. I 2017 er driftsavdelinga styrka med nye tilsette.

Administrative oppgåver

All praktisk aktivitet krev også sitt administrative apparat. BOF har halde dette på eit minimumsnivå for at mest mogeleg ressursane skulle brukast på praktisk oppgåver. Men det er ei grense for alt, og ei styrking av administrasjonen er nødvendig framover. I samband med naturleg avgang i administrasjonen vert det førebudd ei omorganisering og styrking i 2018, slik at oppgåvene kan løysast på ein tilfredsstillande måte.

Som del av dette arbeidet er det også utvikla administrativ programvare. Det er ein pågåande aktivitet som vil fortsetja framover. Dette nybrotsarbeidet har resultert i eit så godt dynamisk kartbasert verktøy at Friluftrådenes Landsforbund (FL) no arbeider med å spreia det rundt til alle friluftsråda i landet. Som fylgje av dette arbeidet har BOF fått ny heimeside tilpassa alle digitale plattformer der alle relevante kartbaserte opplysningar vert spegla ut til publikum.

Aktivitet

I vedtektene våre heiter det at BOF skal *«arbeide for større forståelse for friluftlivets betydning, betre friluftskultur og utbredelse av friluftsliv»*. Denne delen av vår verksemd er meir ullen. Likevel prøver vi på ulike måtar å koma dette i møte. I jubileumsåret vart BOF sitt kart over friluftsområda, turmål o.l. delt ut i alle postkassar i medlemskommunane. Nytt løypekart for Kvamskogen vart ferdigstilt til skisesongen. Eit omfattande opplegg med «coasteering» for skuleelevar vart gjennomført i kombinasjon med plukking av plast. Vidare etablerte BOF «Tell tur», eit elektronisk system for turregistrering.

I samarbeid med Bergen og Hordaland Turlag søkte vi Hordaland fylkeskommune og fekk tilskot til samarbeidsprosjekt for å sjå på korleis BOF og Turlaget kan utfylla kvarandre.

HMS

BOF har eige verneombod og legg vekt på å ha gode HMS-rutinar. I 2017 har vi ikkje hatt skader på tilsette.

Tillitsvalgte

STYRET:

Leder: Lillian Vangberg, Bergen

Nestleder: Kjersti Ellingsen, Os (region sør)

Styremedlemmer:

Inger Lise Skarstein, Bergen

Tom Skauge, Bergen

Jon Askeland, Radøy (region nord)

Nils Kåre Skoge, Sund (region vest)

Roger Hoel, Fusa (region øst)

Valgkomité:

Hallgeir Utne Hatlevik, Bergen

Anne Martinsen, Fusa

Wenche Strandå Storebø, Austevoll

Ansatte

Administrasjon

Administrativ leder: Åge A. Landro

Administrativ nestleder: John Frithjof Fosse

Seniorrådgiver: Oddmund Dingen

Økonomikonsulent: Mona J. Keyser

Planlegger: Lars E. Torgilstveit

Engasjement verdikartlegging: Marianne Jetmundsen

Engasjement marint avfall: Gudrun Kristin Fatland

Driftsavdeling

Driftsleder: Bjørn W. Nilsen

Fagarbeider: Arvid Morvik

Fagarbeider: Tim Igelkjøn

Fagarbeider: Håkon Løkvik

Fagarbeider: Torgeir M. Rishaug

Fagarbeider: Steinar Kongshavn

Spesialarbeider: Kim Ruben Julseth

Fagarbeider: Linda M.D. Thunes

Fagarbeider: Espen Skaar

BOF leder an i storstilt folkeaksjon mot marint avfall

TEKST: TOR LEIF PEDERSEN

Hvalen som i 2017 strandet på Sotra med magen full av plast, utløste et bredt folkelig engasjement for å rydde strender for plast. Lenge før dette skjedde, hadde Bergen og Omland Friluftsråd (BOF) innsett at det måtte et krafttak til med mange aktører for å få bukt med problemet. BOF var allerede på dette tidspunkt klar til å ta en ledende rolle i det som kan kalles noe nær en folkebevegelse for å rydde kysten for eierløst marint avfall.

Gudrun Kristin Fatland er prosjektleder i BOF, ansatt for å jobbe med marin forsøpling. Foto: Tor Leif Pedersen.

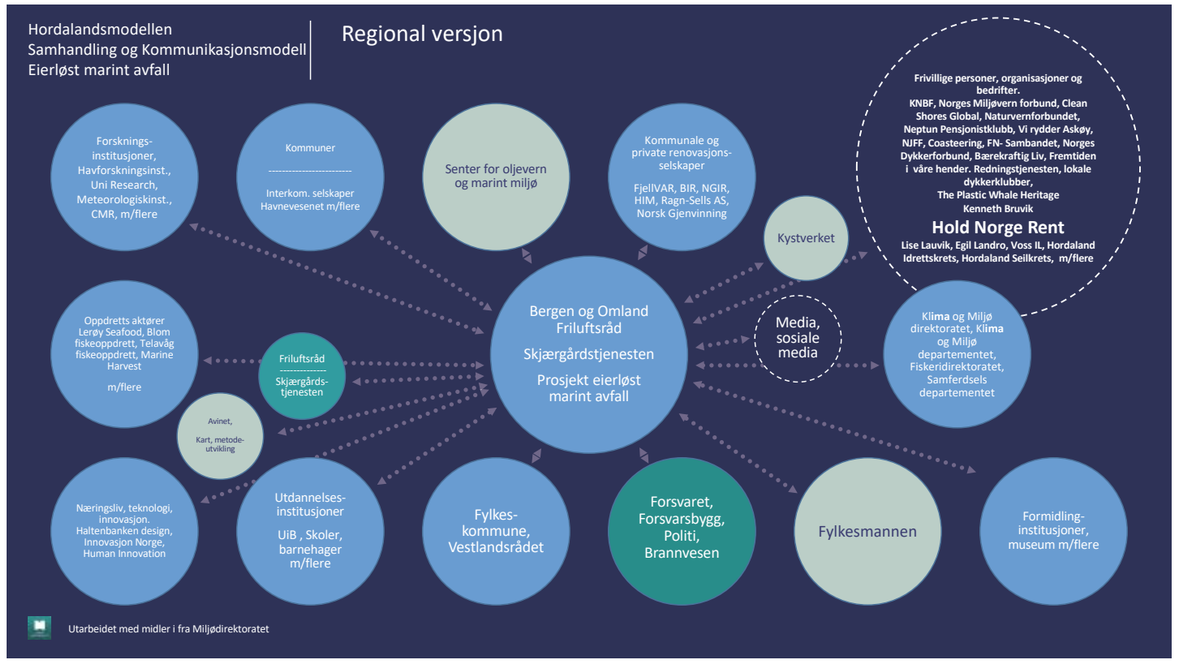
I mange tiår har BOF ryddet strender for plast og annet avfall i friluftsområdene. BOF hadde innsett at det var nødvendig å involvere både frivillige og offentlige krefter i et krafttak for å redusere de enorme mengdene med plast og annet boss som reker i land langs vår langstrakte kyst.

BOF ved administrativ leder Åge A. Landro slo fast at ingen har hatt ansvar for å rydde opp langs strendene. Han så behovet for at ryddeinnsatsen ble organisert og tilrettelagt. BOF påtok seg rollen som koordinator mellom frivillige og offentlige organ. BOF innså at det eksisterte en alvorlig hindring for at frivillige skulle kunne bli kvitt det innsamlede bosset. Med dagens gebyrordning har ikke de kommunale renovasjonsselskapene hjemmel til å ta imot eierløst marint avfall kostnadsfritt, ryddet av frivillige. I 2015 ble det på BOFs initiativ inngått en avtale om samarbeid mellom BOF og renovasjonsselskapene BIR, NGIR, FjellVar AS og KNBF-Vest. Basert på ekstraordinært tilskudd fra fylkeskommunen på kr 750.000, og senere tilskudd fra Miljødirektoratet på totalt kr 5.250.000, var det mulig å dekke utleggene til renovasjonsselskapene med midler i fra Miljødirektoratet.

Hordaland best i Norge på rydding

Hold Norge Rent oppgir at det i Hordaland i fjor ble registrert 6664 deltakere som har deltatt i 569 ryddeaksjoner og har samlet inn over 220 tonn avfall. Hordaland hadde flest deltakere, flest aksjoner og størst innsamlet mengde. Hakk i hæl fulgte Nordland, som har vunnet i mange år. Hold Norge Rent gratulerer Hordaland som Norges beste strandryddefylke!

Med forutsigbare midler, fra fylkeskommunen, som gav handlingsrom,ble det i mars 2017 også mulig å styrke staben med en prosjektstilling. Gudrun Kristin Fatland er engasjert i denne stillingen. Det ble søkt om midler hos Miljødirektoratet til å koordinere ryddeaksjoner, forebyggende tiltak og til å

Grafikken viser Hordalandsmodellen og Bergen og Omland Friluftsråds rolle som koordinator for alle som vil delta i ryddedugnad i Hordaland.

håndtere arbeid relatert til eierløst marint avfall. BOF har 80 års erfaring med allsidig operativ drift og administrasjon, og ble umiddelbart et senter for det meste av ryddeaktiviteten i regionen, og BOF er i tillegg bidragsyter til strategisk arbeid på nasjonalt nivå.
Fatland forteller:

– Før midlene på 750.000 kroner var bevilget, bestilte Landro 60.000 plastsekker med påskriften «Vi rydder strendene i Hordaland». Disse sekkene tilbys gratis til bruk ved ryddeaksjoner langs vassdrag og kyststrekninger der allemannsretten gjelder hos våre samarbeidspartnere. BOF administrerer blant annet «Fra vik til vik» i sosiale medier, samt noen tilhørende sider og grupper som f.eks. «Fra vik til vik – ren kyst».

BOF jobber tett med Hold Norge Rent, som har engasjert frivillige i hele Norge til å rydde strender for marint avfall. Malin Jacob er prosjektleder i HNR og var nylig på besøk hos BOF for ytterligere økt samhandling også digitalt, knyttet til blant annet kartlegging, forteller Fatland.

I samarbeid med designbyrået Haltenbanken vil BOF med flere se nærmere på digital samhandlingsplattform knyttet til eierløst marint avfall. Prosjektet mottar økonomisk støtte gjennom designklyngen Human Innovation, fra Innovasjon Norge.

Hordalandsmodellen

«Hordalandsmodellen eierløst marint avfall» går kort fortalt ut på å etablere et opplegg for håndtering av eierløst avfall i Hordaland mellom Bergen og Omland Friluftsråd og andre aktører. BOF fungerer som samhandlingssenter og knutepunkt for kommunikasjon, organisering, innsamling, henting, formidling, tilrettelegging, kartlegging, metodeutvikling, kunnskap, koordinering for ønskede hendelser og aktiviteter knyttet til arbeidet og tematikken rundt eierløst marint avfall. Modellen er i kontinuerlig utvikling og kan overføres lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt.

Samhandlingsmodellen er en altomfattende modell som skal inkludere alle elementer knyttet til håndtering og rydding av eierløst marint avfall. Blant annet skal dette skje gjennom kartlegging, formidling,

Oppdrettsnæringen på Sotra gjør en innsats på Strandryddedagen 2017.

God innsats fra frivillige på Strandryddedagen 2017.

kunnskapsdeling, koordinering, planlegging, kunnskapsbasert forvaltning og forebygging. Modellen har et overordnet mål og en visjon om et rent hav, fritt for plast.

Siktemålet med modellen er at det skal utføres dugnad for å rydde forsøpling langs vassdrag og kyststrekninger der allemannsretten gjelder, redusere tilførsel av forsøpling i naturen ved forebyggende informasjonsarbeid, og å sørge for forsvarlig etterbehandling, primært gjenvinne ressursene fra forsøplingen.

Tre grunnpilarer

Modellen står på tre grunnpilarer:

*** Frivillighet og dugnad fra befolkningen, lag organisasjoner, skoler og næringsliv.**

*** Operasjonelt og administrativt senter med metodeutvikling.**

*** Offentlig finansiering av håndtering, gjenvinning og transport av eierløst marint avfall.**

Strategien går ut på å tilrettelegge for at flest mulig blir motivert til å ta del i arbeid med reduksjon av marin forsøpling gjennom kommunikasjon, undervisning, arrangementer, metoder, teknologi, organisering, samarbeid, finansiering og kartlegging.

BOF var tidlig ute

– Da hvalen strandet på Sotra 28. januar 2017, var samarbeidet med renovasjonsselskapene etablert, og BOF var klar til å kunne mobilisere frivillige til å bli med på en omfattende dugnad langs Hordalands lange kyststrekning. Etter hvert har interessen for å være med og rydde tatt helt av, og det er overveldende mange som vil gjøre en innsats.

I fjor var Hordaland på topp blant norske kommuner når det gjelder innsamlet marint avfall. Målet for BOF er å støtte opp om den massive mobiliseringen for å delta i ryddingen blant både private frivillige, næringslivet og offentlige instanser. BOF skal være koordinator og rådgiver for alle aktørene som har sagt seg interessert i å være en del av den fellesdugnaden som rydding langs vassdrag og kyststripen er.

– Administrativ leder Åge A. Landro i BOF er klar på at rydding av marint avfall i høy grad er et samfunnsproblem og et politisk spørsmål som politikerne må ta tak i, sier Fatland. – Det må en lovendring til for at renovasjonsselskapene skal få refundert utgiftene med å ta imot det innsamlede avfallet.

Politiske prosesser som kan føre til offentlig medvirkning til ryddingen, må basere seg på dokumenterte kunnskaper. «Hordalandsmodellen for eierløst marint avfall» vil i stor grad bidra til slik kunnskap, sier Fatland.

"Monstervika" en av problemvikene i Fjell kommune i 2014.

"Monstervika" i fjell kommune i 2017, etter rydding.

En fornøyd klima- og miljøminister ser på innsamlet marint avfall etter strandryddedagen.

Leder Idar Hopland skryter av barna og pensjonistene som deltok i den store ryddeaksjonen.

Innsamlet marint avfall på kaien på Stavenesholmen. Foto: Idar Hopland.

Ryddet 24 tonn marint avfall i Austrheim

Medlemmene i Neptun Pensjonistklubb i Austrheim hadde sett at det hopet seg opp plast og annet skrot langs strendene, i viker på øyer, holmer og skjær i kommunen. De bestemte seg for å gjøre noe med problemet. De fikk med seg skoleelevene og barnehagebarna i kommunen i en enestående og imponerende ryddeaksjon av marint avfall på forsommeren 2017.

TEKST OG FOTO: TOR LEIF PEDERSEN

I hele Norge utløste «plasthvalen» på Sotra stort fokus på marin forsøpling, særlig problemet med all plasten som driver i havet. Dette medførte et enestående engasjement i befolkningen for å delta i ryddedugnader. Frivillige i hele landet har gått mann av huse for å rydde strendene langs kysten.

I Hordaland har oppslutningen om ryddedugnadene vært så stor at fylket er i norgestoppen på listen over innsamlet marint avfall i norske fylker.

De deltagende 30 pensjonistene og de 620 barna i Austrheim er et strålende eksempel på imponerende dugnadsvilje, god planlegging og solid gjennomføring av en lokal ryddeaksjon.

Med leder i Neptun Pensjonistklubb, Idar Hopland, som primus motor satte pensjonistene i gang.

Grundig planlegging

Ned til minste detalj ble det gjort grundige forberedelser. Marint avfall i viker og på strender på kommunens 489 øyer, holmer og skjær, med en samlet strandlinje på 433 kilometer der ute i havgapet, ble fotografert og registrert.

Kommunen ble delt opp i 12 aksjonsområder. Det ble utarbeidet detaljerte kart for hvert av de 26 stedene som skulle ryddes, og med anvisning av hvor avfallet skulle leveres.

Til hvert område ble det pekt ut et medlem av pensjonistklubben som områdeansvarlig.

Denne personen fikk ansvar for transport av barna, organisering av innsamlingen, sortering, levering og registrering av avfallet. Liste over pensjonistene som skulle stille fritidsbåten sin til disposisjon, ble satt opp. Ikke mindre enn 30 småbåter med førere ble engasjert for å mestre logistikken for å frakte barna som skulle rydde boss og bringe avfallet til utpekte samlepunkt.

Full respons fra skoler og barnehager

Samarbeid ble etablert med Nordhordland og Gulen Interkommunale Renovasjonsselskap (NGIR), som plasserte ut kontainere på åtte strategiske plasser på kaier og skiftet dem ut med tomme når de var fylt med avfall. Kostnadsfritt ga renovasjonsselskapet hansker, sekker og storsekker til aksjonen.

Alle barnehager og skoler i kommunen stilte seg positive til å delta i ryddeaksjonen.

Resultatet av denne enorme innsatsen ble at imponerende 24 tonn marint avfall ble levert til NGIR.

– Sikkerheten for deltakerne var i fokus, og jeg kan med stolthet slå fast at vi ikke hadde et eneste alvorlig uhell i løpet av de ti ukene aksjonen varte, sier Hopland.

Solid økonomisk støtte

Takket være at BOF hadde skaffet midler, kanalisert gjennom det regionale renovasjonsselskapet NGIR, slapp aksjonistene i Austrheim å betale for å levere det marine avfallet. Til å dekke kostnaden med drivstoff til alle fritidsbåtene i prosjektet, søkte de og fikk støtte på 50.000 kroner fra Austrheim kommune, 100.00 kroner fra Kobbevågen og Furuholmen Oppdrett AS, og 25.000 kroner fra Blom Fiskeoppdrett AS. Etter andre søknadsrunde bevilget Klima- og miljødepartementet 250.000 kroner.

Idar Hopland forteller at mesteparten av pengene er gått med til aksjonen. Men noen midler er til overs og skal brukes som «startkapital» for en tilsvarende ryddeaksjon som skal arrangeres i 2018. (Regnskapsbyrået og revisor var ikke ferdig med regnskapet da Idar Hopland ble intervjuet til denne reportasjen.)

Roser mange

Idar Hopland er full av lovord om oppslutningen aksjonen fikk.

– Jeg må få gi honnør til alle som bidro til det gode resultatet. Ikke minst fortjener barna og lærerne en stor takk for innsatsen.

Medlemmene i Neptun Pensjonistklubb skal også ha ros for måten de sluttet opp om og bidro til den suksessen aksjonen ble. Ikke bare selve ryddingen var en verdifull erfaring for barna. Å samhandle med erfarne pensjonister har en verdi for den oppvoksende slekt. Slik ble aksjonen en vinn-vinn-opplevelse for både barna, pensjonistene og miljøet, sier Hopland.

– Vi ble møtt med strålende velvilje både av ordfører Per Lerøy og resten av kommunestyret, av Asbjørn Nage Toft i kommuneadministrasjonen, av to av fiskeoppdrettsfirmaene i kommunen, bygdelag og innbyggerne i kommunen. Ikke minst var det stor samarbeidsvilje blant skolene og barnehagene som deltok i aksjonen, sier Hopland.

Han forteller at planleggingen av en tilsvarende aksjon til sommeren allerede er i full gang.

Nominert til pris

Neptun Pensjonistklubb ved Idar Hopland var nominert sammen med fire andre til prisen Gullklypa 2017. Dette er en pris som er innstiftet av Hold Norge Rent.

Rådgiver Saraha Kvåle Skouen.

«Krig» mot uønskede planter

Fylkesmannen i Hordaland, Bergen kommune og Vegvesenet planlegger bekjempelse av importerte, uønskede, svartelistede planter i fylket.

TEKST OG FOTO: TOR LEIF PEDERSEN

Noen av plantene er vakre å se på når de er i full blomst. Andre er uten blomsterprakt. Felles for dem er at de er importerte, vokser raskt og fortrenger andre plantearter. Derfor er de uønsket i Norge. De er blitt svartelistet – fordi de er skadelige for artsmangfoldet i den norske naturen. Enkelte arter krever bekjempelse i flere år for at man skal kunne bli kvitt dem.

*** Parkslirekne**
*** Kjempebjørnekjeks/Tromsøpalme**
*** Kjempespringfrø**
*** Rynkerose**
*** Hagelupin**
*** Hemlokk**
*** Sitkagran**

Dette er navnene på de mest utbredte problemartene. I noen grad er det allerede startet bekjempelse av enkelte av dem, som for eksempel sitkagran, hemlokk og hagelupin. Flere offentlige aktører har innledet samarbeid for å bli kvitt noen av de svartelistede artene. Enkelte av aktørene har i noen tid drevet intensiv bekjempelse av problemplanter og fortsetter dette arbeidet i egen regi.

Rådgiver Sarah Kvåle Skouen har hatt permisjon fra Bergen kommune for å bekle en prosjektstilling ved miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Hordaland. Prosjektet hun ledet, har blant annet kartlagt forekomsten av rynkerose og andre fremmede, skadelige og uønskede plantearter i Hordaland. Det er utarbeidet et forenklet handlingsprogram for dette arbeidet. Her er det skissert planer for hvor og hvordan de uønskede plantene skal bekjempes.

Store utfordringer

Kvåle Skouen sier at de svartelistede plantearter i Hordaland byr på mange og store utfordringer.

– Først i løpet av de siste 5–6 årene er det blitt fokus på problemene med fremmede, uønskede plantearter. Før dette ble mange arter spredt i naturen på grunn av uvitenhet. Jordmasser som inneholdt rester av svartelistede arter, ble tippet uten tanke på at det kunne skape problemer, sier hun.

– Nytt i fjor var at Miljødirektoratet bevilget ca. 1,5 millioner kroner til en nasjonal innsats for bekjempelse av uønskede planter i Hordaland. Aktuelle tiltak er blant annet kartlegging, hogst, bekjempelse med kokende vann, eventuelt gift, bortkjøring og brenning av planter og planterester, sier hun.

Sitkagran

– De nordamerikanske bartre-artene sitkagran og vestamerikansk hemlokk utgjør de største utfordringene når det gjelder uønskede plantearter i Hordaland, sier Kvåle Skouen.

– Sitkagran ble plantet ut flere steder i vårt fylke, og blir det faktisk ennå. Mange steder har sitkagranen spredd seg ut fra plantefelt. Lyngheilandskapet i kystområder er på god vei til å ha endret fullstendig karakter på grunn av tett forekomst av denne gran-arten. Ofte vokser den på utilgjengelige steder, der det er vanskelig å komme til for bekjempelse av trærne, sier hun.

Hemlokk

Hemlokk er et stort problem i Hordaland, fortsetter hun. – Hvis hemlokk får spre seg fritt, blir hemlokkskogen tett som en vegg. Fylkesmannen hogger hemlokkskog i Langeskogen ved Fjøsanger.

Nærhet til landskapsvernområdet gjør at Langeskogen blir prioritert. Hogsten pågikk i to måneder og ble ferdig på nyåret. Når trærne er hogget, vil det åpne for bruk av området blant annet som beite for husdyr til gården på Langeskogen. Det blir nødvendig med etterarbeid i flere år her for å fjerne det som kommer opp, sier hun.

Rynkerose

Nasjonalt er det nå ekstra fokus på rynkerose. Denne rosebusken formerer seg både med rotskudd og frø som tåler sjøvann. Planten tåler saltholdig, skrinn jord og danner tette kratt langs strandkanter der den kan utkonkurrere andre, mer sårbare arter. Det kan komme i konflikt med bruken av friluftsområder i strandsonen. Bekjempelsen består i å grave opp eller kutte ned hele planten flere ganger hver sesong. I noen tilfeller kan sprøyting av gift bli nødvendig for å bli kvitt plantene.

– I Hordaland har man tidligere ikke sett det slik at rynkerose er problematisk. I det siste har man fått en annen oppfatning. Rynkerose opptrer fortrinnsvis i sanddynemark, som er typisk på Jæren og på Sørlandet. Der sprer rynkerose seg mye raskere enn hos oss.

Rynkerose i Kollevåg friluftsområde.

Men i enkelte friluftsområder i Hordaland – kanskje særlig på badeplasser – kan disse stikkebuskene være til sjenanse for publikum, sier hun.

– Vi har manglet en detaljert oversikt over hvor denne arten utgjør et problem i vårt fylke. Den er plantet ved veianlegg, i hager og parker. Vi vet etter kartlegging i sommer at den har spredd seg til friluftsområder og til naturområder med strandeng, strandsump og grusstrand.

Ekstramidler til bekjempelse

– Fylkesmannen i Hordaland søkte om og fikk ekstramidler på 375.000 kroner til kampen mot rynkerose i fylket. Da vi fikk disse midlene, tok vi kontakt med BOF og ble enige om at de skulle kartlegge utbredelsen av rynkerose i BOFs friluftsområder, mens vi kartla situasjonen andre steder. Vi har lært opp mannskapene i BOF til kampen mot rynkerose, blant annet for å unngå forveksling mellom de uønskede rynkerosene og uproblematiske nyperoser. Vi venter å få rapport om hvor omfattende utbredelsen av rynkerose er i friluftsområdene, sier Kvåle Skouen.

– Planen er at vi skal gå i gang med å bekjempe arten i 2018. Vi vet ikke om vi har økonomi til å fjerne all utbredelse av rynkerosene i friluftsområdene, og må trolig prioritere de områdene der problemet er størst. Hvis BOF vil drive bekjempelse i sine områder, er vi innstilt på i tillegg å ta kampen i 5–6 områder utenfor friluftsområdene. Hvis vi skal bli kvitt disse plantene, må bekjempelsen strekke seg over flere år, sier hun.

– Folk som har rynkerose i hagen, må vite hvordan de skal håndtere planterestene på en slik måte at de ikke sprer arten i naturen. Man må kompostere planteavfallet i egen hage og følge nøye med på om nye planter spirer. Før planterestene komposteres, kan man helle kokende vann over dem for å sikre at plantematerialet er dødt. Alternativt kan man levere planterestene av rynkerose til et offentlig godkjent mottak for hageproblemavfall, sier Kvåle Skouen.

Kjempebjørnekjeks

Kjempebjørnekjeks har dukket opp flere steder i Bergens-området. Planten er lite brukt som hageplante i dag. Den sprer seg ofte langs veier, på skrotemark, langs strandsoner og skogkanter. Kjempebjørnekjeksen kan utkonkurrere all stedegen vegetasjon der den vokser.

Plantesaften inneholder en gift som sammen med sollys virker irriterende på menneskehud og kan gi brannskader med blemmer og sår. Vi har som mål, og håper, å bli kvitt kjempebjørnekjeks i Hordaland. Den finnes på et tjuetalls lokaliteter, der den vokser i et begrenset omfang, og den er også forholdsvis enkel å bekjempe.

Parkslirekne

Parkslirekne er regnet som en av de mest problematiske fremmede artene i hele verden. Den danner tette, høye bestander og utkonkurrerer all stedegen vegetasjon. Arten vokser nær sagt overalt, unntatt i skog.

– Parkslirekne er vanskelig å bekjempe. Vi har ingen planer som tar sikte på å utrydde planten hos oss. Men vi vil iverksette tiltak for å hindre at den sprer seg. Blant annet er det noen ganger nødvendig å fjerne jord med røtter fra disse plantene i byggeprosjekt. Slik jord må betraktes som spesialavfall og leveres til deponi, eventuelt varmebehandles for at det skal være mulig å ta knekken på levende plantemateriale og røtter. Hageavfall med rester av parkslirekne skal ikke spres i naturen, men enten komposteres i egen hage eller leveres i tette sekker til forbrenning, sier Kvåle Skouen.

Hagelupin

Hagelupin er i mange år blitt sådd ut langs veikanter og har etablert seg på hav- og elvestrender med grus- og sandjord. Arten truer engvegetasjon og biomangfold langs veiskråninger og i artsrike slåttemarker.

– Vegvesenet har lenge hatt fokus på fremmede arter. I mange år plantet de ut hagelupin. Men etter hvert innså de at dette ble en problemplante. De laget en systematisk strategiplan for bekjempelse av både denne og andre uønskede arter. Fylkesmannen, Bergen kommune og Vegvesenet har erklært «krig» mot hagelupin. I 2011 startet etaten et stort prosjekt for bekjempelse. Vegvesenet skal ha honnør for det arbeidet de har satt i gang for å ta knekken på hagelupin, sier Kvåle Skouen. Hun forteller at Fylkesmannen vurderer tiltak mot hagelupinen ved Vangsvatnet på Voss fra 2018.

Kjempespringfrø

Kjempespringfrø er en prydplante i norske hager. Den sprer seg raskt og fortrenger andre planter, blant annet i vei-, vann- og grøftekanter. Dette kan føre til erosjon i og med at den danner tette kratt langs vassdrag, og det etablerer seg lite undervegetasjon der den forekommer. Den vokser tett ved golfbanen på Voss, blant annet. Fylkesmannen har startet bekjempelse av denne planten, og vil fortsette dette arbeidet.

– Har du tro på at dere kan vinne «krigen» mot disse problemartene?
– Vi kommer neppe til å vinne den, men vil forhåpentligvis klare å redusere problemet og få kontroll med videre spredning av uønskede, svartlistede plantearter i Hordaland, sier Kvåle Skouen.

Omlasting av tømmer fra lekter, og utskiping med tømmerbåt fra verneområdet på Ånuglo i Tysnes kommune. Foto: Jørgen Aarø.

Fylkesmannen i gang med ryddeaksjoner

Miljøvernavdelingen til Fylkesmannen i Hordaland har startet kampen mot uønskede treslag. Det er startet hogst for å rydde holmer og øyer for skog som har ødelagt hekkeområder for sjøfugl.

TEKST: TOR LEIF PEDERSEN

Ikke mindre enn fem ulike treslag i kystområder i fylket er i «skuddlinjen» for å bli bekjempet av miljøvernavdelingen. Flere øyer og holmer i kommunene Tysnes og Askøy skal få tilbake sin naturlige vegetasjon, noe som vil gjøre det mulig for sjøfugl å hekke der. Sjøfuglenes hekkeområder er nå så tilgrodd med uønsket skog at fuglene ikke lenger hekker der.

Øyen Ånuglo i Tysnes kommune er et enestående naturområde. Helt siden 1878 har staten plantet enorme mengder norsk gran der, i tillegg til den fremmede arten hemlokk. Det har ført til at det nå er tett planteskog på store deler av eiendommen. Hemlokk formerer seg raskt og er vanskelig å utrydde.

Assisterende miljøvernsjef hos Fylkesmannen i Hordaland, Stein Byrkjeland, forteller at det i mars 2017 ble satt i gang omfattende maskinhogst på Ånuglo. I tillegg ble det arrangert en dugnad i september i fjor der medlemmer av Naturvernforbundet i Hordaland og Norsk Botanisk Forening i Hordaland ryddet etter hogstmaskinene.

– Arbeidet skal fortsette i år. Vi har innhentet anbud på arbeidet, og vi regner med å starte maskinhogst i april. Det vil kreve mye arbeid de nærmeste ti årene å bekjempe nyoppslag og selvfrøing. Først i 2026 regner vi med være kvitt problemet med hemlokk og andre fremmede treslag, og tror at vi da har fått tilbake den naturlige kystfuruskogen på Ånuglo.

På to av Fluøyane i Tysnes ble både sitkagran og furu fjernet i fjor høst, sier Byrkjeland.

– På Naustøyna og Store Agnøy i Askøy kommune vokste det tett med plantet sitkagran. Etter at disse trærne var kappet og samlet i store hauger i 2017, ble det satt fyr på dem.

I år må vi håndtere granstokkene som ikke brant opp. Begge øyene var tidligere mye brukt som hekkeplasser for sjøfugl.

Mannskap fra Bergen og Omland Friluftsråd og skjærgårdstjenesten rydder i sjøfuglreservatet Fluøyane i Tysnes kommune, på oppdrag fra Fylkesmannen.

Hoggstmaskin i arbeid med å fjerne norsk gran, i tillegg til fremmede arter som hemlokk – fra øyen Ånuglo i Tysnes kommune. Foto: Jørgen Aarø.

En visjon

– Vi har en visjon om at vi skal få ryddet vekk sitka, vrifuru og bergfuru på Lamøyna, nordøst for fuglereservatet på Herdla i Askøy kommune.

Vi har søkt Miljødirektoratet om 2 millioner kroner til dette arbeidet, og har godt håp om at vi vil få innvilget søknaden. Da skal vi få gjort grovarbeidet der med rydding i løpet av 2018. Hogstavfallet må fjernes. Vi vil ikke la greiner og kvist bli liggende igjen, fordi det i så fall blir enklere for mink å bygge bol. Mink ønsker vi ikke å ha i det som kan bli et godt hekkeområde for sjøfugl, sier han.

– På Steglholmen i Fusa har vi ryddet siktagran og skal til med å fjerne krattskog i år. Etter hvert vil dette forhåpentligvis bidra til at Steglholmen får tilbake funksjonen som hekkeområde for fiskemåse, forteller Byrkjeland.

– Sør i Tysnes kommune, på Kråko, fjernet vi storvokste, 70 år gamle einerbusker i 2016. Det ble ryddet og gjort klart for at sjøfugl på sikt kan hekke der. Om 3–4 år håper vi at denne holmen igjen blir et mye brukt hekkeområde, sier Byrkjeland.

– Disse ryddeaksjonene i Hordaland gjennomføres for å gjenopprette den naturen som var her før det ble plantet sitka, edelgran, lerk, hemlokk og norsk gran og det ble slutt på å slippe sau på beite på disse øyene. Da blir det igjen mulig for sjøfugl å hekke der. Men det vil ta noen år før sjøfuglene oppdager de gode hekkeplassene.

De første pionerene som etablerer seg, blir over tid tradisjonsbærere som kommer tilbake i påfølgende år. Slik etableres en permanent hekkekoloni for sjøfugl. Noen av øyene vil også bli aktuelle som sauebeite, sier Byrkjeland.

Steinar og Bjørn rydder kratt og vegetasjon i Øvre Hellen friluftsområde i Bergen kommune.

Viktig med skjøtsel i friluftsområdene

TEKST: TOR LEIF PEDERSEN

En viktig arbeidsoppgave for de ansatte i BOFs driftsavdeling er skjøtsel i friluftsområdene. Slik aktivitet er særlig aktuell om vinteren. Publikum setter pris på ryddejobben som gjør friluftsområdene mer tilgjengelige og brukervennlige.

Driftsleder ved driftsavdelingen i BOF, Bjørn W. Nilsen, forteller at det er avgjørende å hogge trær og fjerne busker for å hindre at friluftsområdene gror igjen og blir ubrukelige eller mindre attraktive som rekreasjonsområder for publikum.

– For at folk skal kunne gå rundt i et friluftsområde eller ligge og sole seg på en grasbakke der, må vi sørge for å holde slike områder åpne og tilgjengelige for bruk, sier Nilsen.

– I tillegg til badearealer og svaberg skal friluftsområdene ha oppholdsarealer. I furuskog tynner vi vegetasjonen slik at det blir fint å gå turer der. Vegetasjonsrensk er altså en viktig oppgave for oss som skal holde friluftsområdene mest mulig tilgjengelige og brukervennlige for publikum, sier han.

Ulike reaksjoner

– Publikum reagerer gjerne ulikt når vi rydder i vegetasjonen i friluftsområdene. Det er ikke et mål å fjerne all skog i områdene våre. Noen huseiere i nærheten av friluftsområder vil at det skal få vokse mest mulig trær og annen vegetasjon for å skjerme boligene for innsyn.

Enkelte liker å gå i tett skog, og er opptatt av hensynet til hvor fuglene skal bo. Men stort sett får vi gode tilbakemeldinger fra publikum, sier Nilsen.

Store ryddejobber

Av store ryddeoppgaver denne vinteren nevner han tre friluftsområder i Bergen: Marmorøyene i Nordåsvannet, Hellen festning og Brunestykket i Ytre Sandviken.

I alle tre områdene har det vært stor aktivitet i vinter, der BOF-ansatte har vært i sving med motorsager og kvistkuttere. På alle tre stedene er det ryddet store mengder busker og trær. Når sommeren kommer, med varme, solrike dager, er alle de tre populære og mye brukte friluftsområdene blitt langt mer brukervennlige.

Bjørn forteller at det senere kan bli aktuelt å rydde skog utenfor gjerdet på nedsiden av Sandviksbatteriet. Det skal sikre utsikten som er så flott herfra – når bare ikke skogen skygger for utsynet.

Ny gangvei opp til utkikkspunkt på Øvre Hellen, etter rydding av vegetasjon i friluftsområdet.

Utkikkspunktet med kanonstilling i Øvre Hellen friluftsområde.

Behov for rydding i Brunestykket friluftsområde i Bergen.

Bedre utsikt etter rydding av vegetasjon i Brunestykket friluftsområde.

Rydding i Marmorøyane i Nordåsvannet i Bergen kommune.

Åpning av oppholdsarealet på Marmorøyane etter skogrydding.

Ros fra publikum

At publikum setter pris på vegetasjonsrenskingen BOF-staben utfører, fikk de bevis for svart på hvitt like etter at Brunestykket var ryddet i vinter. Etter at arbeidet var ferdig, mottok BOF-administrasjonen denne e-posten fra en beboer:

«Jeg viser til henvendelse noen år tilbake i forhold til Lønborg friluftsområde, og anmodning om rydding av busker/trær.

Vi ser at dere nå har tatt en skikkelig «rydderunde» i området. Sjøen har kommet til syne igjen, og badeplassene er ryddet for busker og trær – klare til bruk når sommeren kommer.

Alle jeg har snakket med av beboere er strålende fornøyd med jobben dere har utført. Har også snakket med turgåere som benytter området, de er også svært fornøyd og synes at det har blitt veldig bra, luftig og fint.

De som gjorde jobben var hyggelige og stod virkelig på de dagene de var på friluftsområdet.

Jeg vil derfor på vegne av både beboere og turgåere takke dere for en flott utført jobb.»

Litt av en anerkjennelse for arbeidet de ansatte i driftsavdelingen utførte i vinter.

80-års konferanse, befaringer og jubiléumscruise

Bergen og Omland Friluftsråd arrangerte friluftskonferanse i 2017, i samarbeid med Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune.

Tema for konferansens første dag, var handlingsplan for ny stortingsmelding, maritimt friluftsliv og bynær tilrettelegging.

Andre dag var det fokus på marin forsøpling og frivilligheten – båtliv, fritidsfiske og miljø.

Første dag ble det arrangert flere befaringer i kommunene Bergen, Fjell, Os, Sund og Austevoll.

BOF var 80-år i 2017, og dette ble markert med båttur med Statsråd Lehmkul i skjærgården utenfor Bergen. Ombord var det underholdning, middag og markering av BOFs 80 år for friluftslivet i Bergensregionen.

Flere oppsynsfolk, ansatte, pensjonister, tidligere styreledere og flere samarbeidsparter var invitert til markeringen.

Her er Espen Skaar i gang med det som på fagspråket heter vegetasjonsrensk. Det betyr rydding av trær og kratt – her i friluftsområdet på Brunestykket i Bergen kommune.

Jeger, sportsfisker og friluftsmann

TEKST OG FOTO: TOR LEIF PEDERSEN

Med en bachelor i natur og friluftsliv, i tillegg til fagbrev som forskalingssnekker og tømrer, har Espen Skaar (33) solid bakgrunn for å jobbe i driftsavdelingen i Friluftsrådet.

Siden januar 2017 har Espen vært ansatt i BOF. Han trives godt i jobben og synes arbeidsmiljøet er flott. Og han skryter av kollegene sine.

– Dette er en allsidig jobb med varierte arbeidsoppgaver. De fleste oppdragene er kjekke, men det kan bli litt mye boss å håndtere om sommeren. Jeg liker å være ute og har ingen problemer med å jobbe utendørs i all slags vær – og jeg tåler å fryse, sier Skaar.

Han forteller at han begynte i arbeidslivet med å ta fagbrev som forskalingssnekker. Deretter var han grensejeger i Pasvikdalen i det militære, etterfulgt av jobb i fem år som tømrer. Så valgte han å studere i fire år ved høyskolen i Bø i Telemark, der han tok en bachelor i natur og friluftsliv. Tilbake i arbeidslivet jobbet han to år som tømrer og forskalingssnekker. Så, i fjor, ble han ansatt i BOF.

Far til en gutt på 3 år

Espen er født og oppvokst på Angelskår på Osterøy. Der bor han fortsatt med kone og en sønn på 3 år. Helt fra guttedagene har Espen hatt glede av å ferdes i naturen. Fiske og jakt har han hatt som hobby siden han var 14 år.

– Vi er en kameratgjeng på seks som helt siden guttedagene har jaktet sammen. De siste årene har vi jaktet rype på høyfjellet i Lom i Oppland. Da bor vi på fjellet i en knøttliten koie på 15 kvadratmeter. Det er en spesiell opplevelse når seks mann bor så tett sammen. Vi blir godt sammensveiset, kan du si.

– Blir det mange ryper å ta med seg hjem til fryseboksen?
– Nei, vi spiser rypene på fjellet, mens de er blodferske. Da smaker de best, humrer Espen.

– Du fisker også?
– Ja, laksefiske er spennende. Jeg tilbringer mange timer med å fiske etter laks i Loneelven gjennom sommeren. Vi er noen kamerater som også drar på laksefiske i andre elver rundt om i Norge.

– Hva er største laksen du har fått?
– Den veide 6,8 kilo, sier Espen Skaar.

Espen mater fliskutteren i Brunestykket friluftsområde i Bergen kommune.

Gravearbeid i Helleneset friluftsområde i Bergen kommune. Foto: BOF.

Espen bygger ny gapahuk i Fisketangen friluftsområde i Lindås kommune. Foto: BOF.

Tabell utførte arbeidsoppgaver 2017

Område	Arbeidsoppgaver
Askøy	
Skorpo m.m.	Inspeksjon av svaibøye, strandrydding
Skutlevika	Strandrydding
Lyngvik	Strandrydding
Solnes	Strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk, grusing&grøfting
Stien	Strandrydding
Store Børøy	Strandrydding
Kollevåg	Skifte ut stupebrett, reparasjon Friluftshuset, reparasjon vann/pumpe i Friluftshuset, strandrydding, grusing&grøfting
Færøy	Grillplass, transportoppdrag, utbedre sti og tilkomst, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk, grusing&grøfting
Herdla kai	Ny informasjonstavle og skilt
Herdla fort	Montere bom
Austevoll	
Kalsundholmen	Inspeksjon av svaibøye, strandrydding, grusing&grøfting
Krossøy	Strandrydding
Nordre Navøyvågen	Ny gapahuk og kaianlegg (velforening), inspeksjon av svaibøye, 2 nye bord/benk, transportoppdrag, strandrydding
Skår	Inspeksjon av svaibøye, strandrydding
Sandtorv	Strandrydding
Horgo	Lett vedlikehold på kystledhus (skifte noe kledning, tette tak), maling av hele kystledhuset, strandrydding
Sveholmen	Inspeksjon av svaibøye, strandrydding
Austrheim	
Øksnes	Ferdigstille grindverksbygg (velforening), tømme toalett, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Børilden	Inspeksjon av svaibøye
Årvika	Frisbeegolfbane, sette opp huskestativ for barn, strandrydding, skjellsand
Bergen	
Kyrkjetangen	Opparbeide flerbruksflate ved bakland mot ytterste stupebrett. Utbedre sti. Skifte ut stupebrett. Transport av tømmer, sette opp huskestativ for barn, strandrydding, grusing&grøfting, skjellsand, skog- og vegetasjonsrensk
Langestranden	Ny kjetting til land på flytebrygge, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Godvik	Reparasjon av toalettdør, strandrydding, skjellsand
Solviken	Strandrydding
Kvarven	Skog- og vegetasjonsrensk

Område	Arbeidsoppgaver
Tennebekktjørn	Sette opp huskestativ for barn, reparere infotavle, strandrydding, grusing&grøfting, skjellsand, skog- og vegetasjonsrensk
Krohnegården	Reparasjon av bom, flytebrygge og trapp v/ kai, grusing&grøfting
Ballastbryggen	Utsetting og inntak av badebøyer
Biskopshavn	Strandrydding
Brunestykket	Strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Helleneset	Ny tilkomst sti, vedlikehold av maskinelt utstyr, male mur, sette opp huskestativ for barn, reparere bom og betongstøp langs sjøkanten, 2 bord/benk, strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Sandviksbatteriet	Fornye 2 infoplakater, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Bakarhavn	Rydde sti, strandrydding
Breistein	Strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Grønskjeret	Reparasjon av rekkverk og sti. Sette opp huskestativ for barna. Nytt redningssett, strandrydding, grusing/grøfting, skjellsand, skog- og vegetasjonsrensk
Hordvikhamn	Strandrydding, grusing/grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Morvik	Strandrydding
Storøen	Div. transportoppdrag, rampe til flytebrygge, strandrydding, grusing&grøfting
Tellevik	Skifte ut stupebrett, strandrydding, grusing&grøfting
Tømmervågen	Strandrydding, grusing/grøfting
Storåkervika	Strandrydding
Våganeset	Montering ny tretrapp, strandrydding
Vollane	Ny tilkomst til neset, gråsteinsmuring, bord/benk, skifte ut stupebrett, strandrydding, skjellsand, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Garnes	Bord/benk, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Holmen	Strandrydding, skjellsand
Kalvetrevik	Ny benk, nytt redningssett (Tryg-bøye), strandrydding, skjellsand, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Gullbotn	Grøfting og grusing av parkering/tilkomstvei. Etablere ny stikkvei v/ bom
Øvre Hellen	Nytt sikringsgjerde langs turvei, reparere asfaltkanter vei og trapper opp til Lønborglien, ny benk, tilføring av sand v/ lekeapparat, ny sti opp til utkikkspunkt (universell), grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Venehaugen/Utnehagen	Utbedre stier, skog- og vegetasjonsrensk
Toppesanden	Strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Austrevågen	Strandrydding

Ny infotavle på Herdla kai, med informasjon om padlemuligheter.

Treplattingen i Sildastadskjæret friluftsområde i Vaksdal ble skiftet ut.

Huskestativ i Tennebekktjern friluftsområde i Bergen.
Under: Ny tilkomstvei i Vollane friluftsområde i Bergen.

Skjøtsel og drift 2017	
Friluftsområder som blir slått inntil 8 ganger i løpet av sesongen	98
Badebøyer satt ut i sesongen	96
Stupebrett dekket med antisklimatter før sesongen	102
Toaletter spylt og rengjort gjennom sesongen	97
Badebasseng på Helleneset rengjøres og tilføres nytt vann i sommersesongen	1
Antall tonn boss fjernet fra friluftsområdene	130
Drift av utleiehus i sesongen	54
Antall områder der skog ble ryddet	42
Antall toalett beiset	7

Driftsansvar BOF	
Friluftsområder	229
Toaletter	97
Stupebrett	102
Parkeringsplasser	108
Hytter, naust og gapahuker	68
Informasjonstavler	83
Brygger og kaier	87
Bruer	39
Redningssett	179
Bord og benker	290
Turstier	62 km
Skiløyper	10 km
Turveier	38 km
Bilveier	14 km
Baderamper og padlebrygger for bevegelseshemmede	15
Fortøyningsbøyer i uthavner	11

Kystleia og utleie 2017		
Kollevåg	3022 persondøgn	Inntekt kr 84 500
Horgo	170 persondøgn	Inntekt kr 8 800
Hissøyna	29 persondøgn	Inntekt kr 1000
Løno	44 persondøgn	Inntekt kr 3 200
Skageneset	0 persondøgn	Inntekt kr 0
Sandholna	328 persondøgn	Inntekt kr 15 600

Nytt i 2017	
Toaletter	0 stk
Stupebrett	0 stk
Fortøyningsbøyer	0 stk
Brygger	2 stk
Bruer	0 stk
Redningssett	6 stk
Bord og benker	17 stk
Turveier	1 km
Ramper for bevegelseshemmede	1 stk
Informasjonstavler	9 stk
Nye friluftsområder	2 stk
Hus, naust og gapahuker	6 stk

Område	Arbeidsoppgaver
Grønevika	Reparasjon av handikaprampe, strandrydding, grusing&grøfting
Sandholna	Lett vedlikehold kystledhus, strandrydding
Marmorøyane m/ holmer	Reparere bro, 2 bord/benk, bålplass, 2 nye redningssett, utvide bakland, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Mjølkevika	Reparasjon av grøfter og vei, strandrydding, skjellsand
Skjoldabukta	Strandrydding, grusing&grøfting, skjellsand
Notabuneset	Inntak og utsetting av badeflåte, strandrydding
Bontveit	Fjerning av toalett, opprydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Fjell	
Kårtveitpollen	Begynt på totalrehabilitering av området (entreprise), ny infoplakat, utbedre rampe for utsetting av småbåter, utbedre adkomst, lage grillhus av stein, strandrydding
Lønøy	Vedlikeholdsarbeid kystledhus (div. maling og ny kledning) og naust, strandrydding
Hissøyna	Diverse vedlikeholdsarbeid dagsturhytte, fjernet utetoalett, strandrydding
Duøyna	Oppsetting av 0 m over havet-hytte (kommunen), strandrydding
Små Geitarøyna	Strandrydding
Narøyvågen	Strandrydding
Geitvika	Div. arbeid naust/bryggeanlegg/hytter, oppstart/planlegging totalrenovering av området (entreprise), strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Fusa	
Hagafjøra	Reparere flytebrygge, skifte lodd på badebrygge, strandrydding, grusing&grøfting
Skjelavikjo	Lyssette turvei, strandrydding, skjellsand
Vinnesholmen	Bord/benk, skjellsand
Fusaneset	Nytt bord/benk, strandrydding, skjellsand
Kvam	
Sandvenholmen	Bord/benk, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Holmsund	Utsetting og inntak av badebøyer, montere infotavle og skilt, strandrydding
Svanholmane	Tømming av toalett, strandrydding
Dysvikholmen	Strandrydding
Lunhaug	Strandrydding
Ståvika (Fredsvik)	Strandrydding
Bersestrondi	Strandrydding
Ljonesvågen	Utsetting og inntak av badebøyer, bord/benk, div. aktivitetsutstyr, sette opp huskestativ for barn, ny informasjonstavle, utvide flerbruksflater, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk, grusing&grøfting

Område	Arbeidsoppgaver
Ploganeset	Utsetting og inntak av badebøyer
Skårsvatnet	Grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Tangeråsneset	Bord/benk, forlenge handikaprampe, strandrydding
Norheimsund sentrum	Utsetting og inntak av 4 stk. badebøyer
Øystese sentrum	Utsetting og inntak av 4 stk. badebøyer
Mundheimsvika	Sette opp grindverksbygg (påbegynt bygdelag), strandrydding
Lindås	
Hillandsvatnet	Etablere ny tilkomst, fjernet flytebrygge, kommunen holder på å oppgradere området, strandrydding
Vallevik	Strandrydding
Fisketangen	Gjenoppbygge gapahuk, transport av tømmer, utbedre tilkomst, strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Kvernhusviki, Eknes	Strandrydding
Kvamsvågen	Strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk. Kommunen holder på å oppgradere området; kai, tilkomst
Nautevågen	Strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Kvalvågnes	Utbedret stinett (rundløype) - velforening, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Meland	
Håøy	Inspeksjon av svaibøye, ny infoplakat, sikre kommandantbolig, strandrydding
Io	"Beising av toalett, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk".
Smineset	Ny informasjonstavle/skilt
Fløksand	Skifte ut stupebrett og gjerde, strandrydding, grusing&grøfting, skjellsand
Varnappen	Nye stier, frisbeegolfbane, ny informasjonstavle, ny felles parkeringsplass (inkl. handikapplasser), bosspann for hundeposer, strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Elvavika	Div. grusing tilkomst, reparere bord/benk, strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Os	
Banktjørnflaten	Strandrydding
Ervikane	Ny gapahuk, beising av gapahuk, bord/benk, transport av tømmer, ny klopp, reparasjon av parkeringsplass, strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk, skjellsand
Oksabåsen og Storeknappen	Beising og reparasjon av toalett, strandrydding
Ullsund	Strandrydding
Grindevollstøa	Strandrydding, skjellsand, grusing&grøfting
Kalneset	Beise og reparere toalett, strandrydding
Kuskjæret	Nytt redningssett, strandrydding

Kårtveitpollen friluftsområde i Fjell kommune ble rehabilitert, blant annet med forbedret utsettingsrampe for småbåter og muring langs elven.

Ett av 15 båtvrak som ble fjernet av skjærgårdstjenesten i 2017.

Ny gapahuk i Kårtveitpollen friluftsområde i Fjell.

Ny frispeegolfbane og gangveier i Varnappen friluftsområde i Meland.

Ny gapahuk i Ervikane i Os, bygget av Vartun oppfølgingsteneste.

Område	Arbeidsoppgaver
Ramsholmen	Diverse transportoppdrag, strandrydding
Langøysund	Strandrydding
Sperrevik	Montere skilt, strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Søvikvågen	Grillplass, strandrydding, skjellsand
Stokkavik	Strandrydding
Lysøen	Tilsåing Apalvika, div. transportoppdrag, inspeksjon og vedlikehold av svaibøye, reparere bryggeanlegg, strandrydding
Raudlio	Sette opp skilt, grusing&grøfting
Smievågen	Strandrydding, grusing&grøfting, skjellsand
Mobergsvika	Inntak og utsetting av badeflåte og handikapprampe, strandrydding
Skorpo	Strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Osterøy	
Selvika	Tømming av toalett, strandrydding
Husavatnet	Utbedre tilkomst til strand, beising av toalett, tilsåing, handikaptilkomst ut på brygge, bord/benk, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Klokkarneset	Strandrydding
Kreklo	Skifte ut stupebrett, strandrydding, skjellsand
Inste Lekneset	Strandrydding
Prestekaien Bruvik	Grindverksbygg (velforening), strandrydding, skjellsand
Neset Hosanger	Utsetting og inntak av badebøyer, planlegge H-toalett, strandrydding, skjellsand
Radøy	
Byngja	Strandrydding
Skaganeset	Ilandstigningsbrygge, oppstart/planlegging totalrenovering av området (entreprise), strandrydding, skog- og vegetasjonsrensk
Toska	Sette ut gjerdeklyvere
Uttoska	Inspeksjon av svaibøye, sette ut gjerdeklyvere, strandrydding
Solheimsvika	Strandrydding
Samnanger	
Rolvsvåg	Reparere handikaprampe, strandrydding, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Flesjane	Strandrydding
Gjerde	Strandrydding
Sund	
Alvøy	Strandrydding
Barholmen	Strandrydding
Bjelkarøy-Buarøy	Strandrydding
Rophammaren	Strandrydding
Tyssøy	Reparere infotavle, nytt infoskilt, strandrydding
Lerøy fort	Strandrydding

Område	Arbeidsoppgaver
Sundskogen	Gruse og planere parkeringsplass v/ hovedvei, grusing&grøfting, skog- og vegetasjonsrensk
Buarøy fort	Montere informasjonstavle, skilting, redningssett, flytebrygge for padling, ferdiggjøring kaianlegg, skifte feste på flytebrygge, div. håndtak for leider, 2 bord/benker, strandrydding
Tysnes	
Fluøy	Rydding av skog (samarbeid med Fylkesmannen i Hordaland), strandrydding
Krabbapollen	Beising av toalett, strandrydding
Kjevikjo	Strandrydding, grusing&grøfting
Gunnarsvikjo	Strandrydding
Solstråleøya	Beising av toalett
Apalvika	Planlegge nytt H-toalett, strandrydding
Vaksdal	
Skipshelleren	Reparasjon av grindverksbygg, skog- og vegetasjonsrensk
Agnavika	Utsetting og inntak av badebøyer og flytebrygge, strandrydding
Sildestadskjæret	Skifte hele treplattingen på bryggeanlegget, transportoppdrag, lage 2 nye trapper, flerbruksgrill, bord/benk, strandrydding, grusing&grøfting, skjellsand, skog- og vegetasjonsrensk
Folavika	Inspeksjon av svaibøye
Stanghelle,Grøtto og Veo kai	Tilsynsrunder
Litlevika, Stanghelle	Ny infotavle (kommunen) og infoplakat, strandrydding
Øygarden	
Lislevika	Strandrydding, skjellsand
Ormhilleren	Strandrydding
Langøy	Inspeksjon av svaibøye, reparere og beise toalett, strandrydding
Skogsøy	Strandrydding

Grøfting og drenering, og grunnarbeid for nytt grillhus i Skageneset friluftsområde på Radøy.

Lyssetting og vandring i Skjelavikjo friluftsområde i Fusa kommune.

Skjærgårdstjenesten fjerner marint avfall i Risøyna friluftsområde i Sund kommune.

Utviding av Stokkavika friluftsområde Os, med atkomstvei.

Kleiveland, nytt friluftsområde på Osterøy.

Tilsynskontakter 2017

Askøy

Færøy	Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø
Kollevåg	Jostein Kristiansen
Sjursvika	Furehaugen Barnehage
Solnes	Ingunn Helgesen
Nordre Rotøyane, Skorpo m.m.	Lars Helge Sedal Engelsen
Skutlevika	Ivar Irgen Merkesvik
Hanevik og Stien	Hanevik Velforening

Austevoll

Kalsundholmen	Torleiv Blænes
Krossøy og Skår	Geir Lasse Taranger
Sveholmen	Havstril Padleklubb

Austrheim

Øksnes	Harald Øksnes
Børilden	Austrheim kystbarnehage
Årvika	Fonnes Bygdelag

Bergen

Gullbotn	Gullfjell IL
Garnes	Kjelåne Grendalag
Storøen	Åsane Seilforening
Godvik	Godvik Vel
Tennebekktjern	Nipedalen Vel
Eidsvågneset	Eidsvågneset Vel
Tellevik, Hordvikhavn og Bakarhavn	Hordvik Bygderåd
Brunestykket	Lønborg Borettslag
Notabuneset	Sageneset Vel
Kvarven	Gravdal Vel
Morvik	Morvik Vel
Tømmervågen	Njørd Ro- og kajakklubb
Våganeset	Båtlaget Kystliv
Langestranden	Kråkenes Vel
Marmorøyane med holmer	Bård Jansen
Søndre Hetlevik	Juvente Diskgolf
Biskopshavn og Venehaugen/Utnehagen	Biskopshavn Vel
Fanafjellet	Fanabygdens Venner

Fjell

Lønøy og Hissøyna	Steinar Lønøy
Kårtveitpollen og Geitvika	Utegruppa i Fjell kommune
Duøyna	Tore Samuelsen
Langøyholmane	Birger Løvland
Kobbavågen	Kjell Olav Lokøy

Bygdelaget DRØ-Vel gjorde ferdig nytt grindabygg i Øksnes friluftsområde i Austrheim kommune.

Ankergjengen båtlag gjorde ferdig kaianlegget i Nordre Navøyvågen.

Oppsynsmann Sjur Mikal Dolve slår plenene i Ljonesvågen i Kvam.

Roald Øyen, primus motor for frispeegolf banen i Elvavika og Varnappen i Meland.

Tilsynskontakter 2017

Myntevika	Tellnes Grendalag

Fusa

Hagafjøra	Hagafjøra Vel
Skjelavikjo	Strandvik Bygdelag
Fusaneset	Fusa skule

Kvam

Sandvenholmen	Hardanger Fartøyvernsenter
Mundheimsvika	Mundheim Grendautval
Holmsund	Nedre Valland-Nes Grendalag
Småholmane	Omastrand Grendautval
Ljonesvågen	Innstranda Grendautval
Ploganeset	Strandebarm Grendautval
Skårsvatnet	Klaus Rasmussen
Ståvika	Tørvikbygd Grendautval

Lindås

Fisketangen	Frode S. Øgaard
Vallevik	Oksnes Grendalag
Litlevågen, Fyllingsnes	Eikanger Bygdelag
Kvernhusviki, Eknes	Eknesvågens Venner
Kvalvågnes	Ones og Kvalvåg Grendalag
Nautevågen	Lindås Bygdelag

Meland

Fløksand	Karl Arne B. Haugsvær
Elvavika	Frekhaugmarka Vel
Holme	Holmemarka Vel
Håøya	Flatøy Bygdelag
Hestdal	Jørgen Olsvoll
Varnappen	Nordhordland Folkehøgskole

Osterøy

Husavatnet	Lonevåg Grendalag
Kreklo	Haus Grendaråd
Prestekaien og Eidsvika	Bruvik Grendaråd
Neset, Hosanger	Mjøsdalen Grendaråd
Klokkarneset	Hamre Grendaråd

Radøy

Trettholmen	Vidar Morken
Solheimsvika	Simon Walther Grandahl
Toska	Ove Toska, Arve Skjellanger
Skageneset	Skagenesets Venner

Samnanger

Rolvsvåg	Per Helge og Eiliv Våge

Sund

Risvika og Rophammaren	Tofterøy Bygdelag
Barholmen	Skogestranda Velforening
Tyssøy	Utegruppa i Fjell kommune
Sundskogen	Jarle Sælensminde
Austre Synsholmen, Alvøy, Tyssøy	Tyssøy Beitelag
Bjelkarøy-Buarøy	Tom Eide Knudsen

Tysnes

Krabbapollen	Maria Cecilie Haaland
Fluøy og Gunnarsvikjo	Lars Martin Haugland
Klubben	Trond Borg
Kjevikjo	Asbjørn Myklestad
Apalvika	Lunde Bygdelag
Myrdal	Myrdal Gard

Os

Søvikvågen	Søvikvågens Venner
Grindevollstøa (Skeisstøa)	Skeisstøa Vel
Oksabåsen	Jørn Hafslund
Banktjørnflaten, Mobergsvikjo og Ervikane	Dagfinn Riple
Langøysund	Kjell Skorpen
Raudlio	Olav Hatleli
Ramsholmen	Os Rotary Klubb
Lysøen	Museet Lysøen
Mobergsvikjo	Bjørn Moberg
Ervikane, Kalneset, Kuvågen og Skorpo	Livskvalitet-Vartun Oppfølgingstjeneste
Ullsund	Jan Tore Døsen

Øygarden

Skogsøy	Breivik og Herdlevær Ve og Vel
Ormhilleren	Utegruppa i Fjell kommune

Vaksdal

Sildestadskjæret	Vaksdal Vel
Agnavika	Stanghelle Vel

Lyderhorn i Bergen var ett av 31 turmål i BOFs TellTur konkurranse i 2017.

Padleaktivitet på friluftskolen i Os og Fusa.

Lunch på bål i Kalsundholmen, på friluftskolen i Os og Fusa.

Fiske fra kaien på sjøsportuken/friluftsskolen i Storøen.

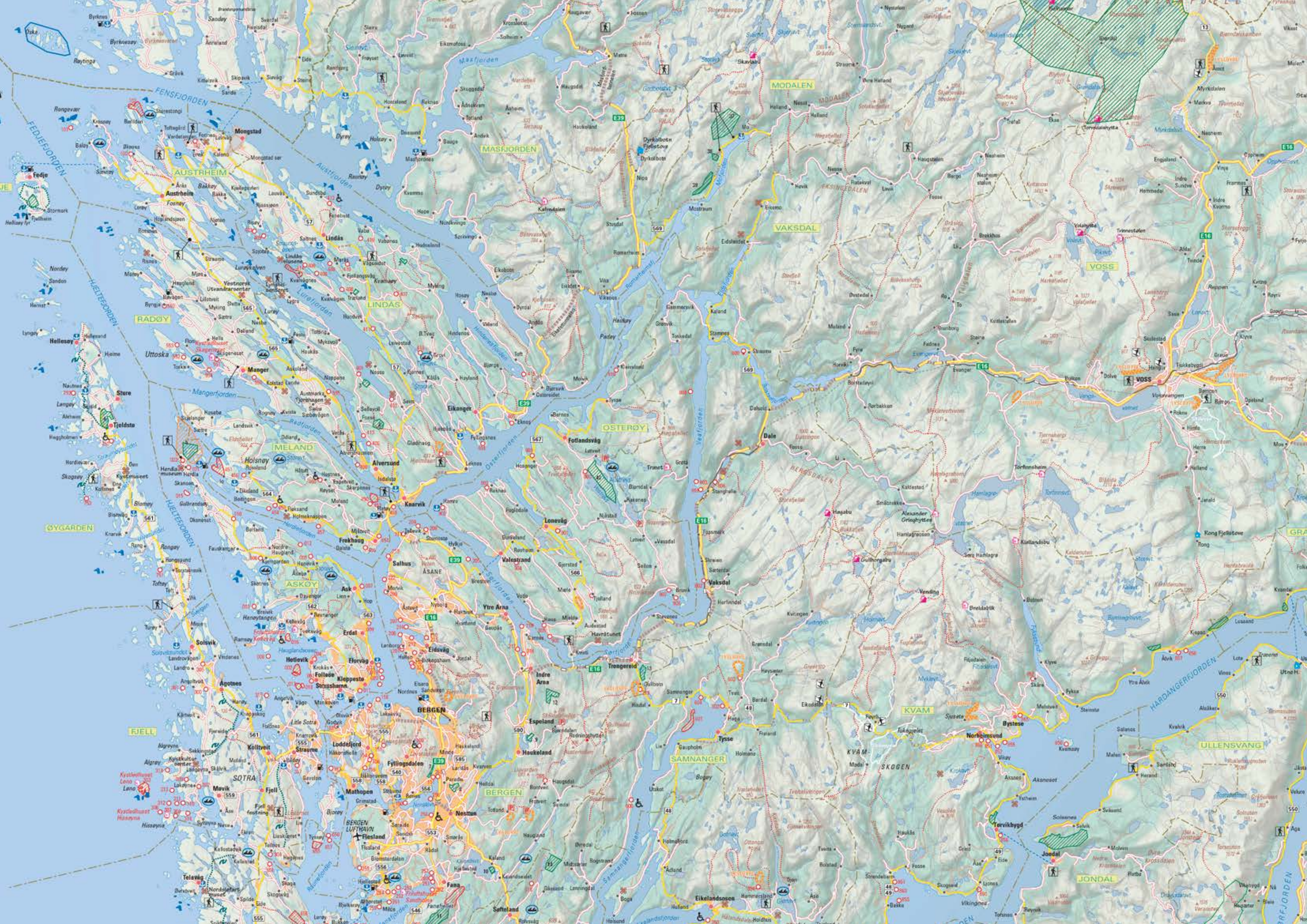

Rask lunch på sjøsportuken/friluftsskolen i Storøen friluftsområde.

Eiendomsoversikt

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	HOVEDEIER
ASKØY			
001 Damskjærneset	19,1	Ja	BOF
002 Skorpo m.m.	496,9	Ja	BOF
003 Øyarodden	1,8	Ja	Staten
004 Geitholmen	6,6		BOF
005 Hanevik	2,1	Ja	BOF
006 Skutlevika	25,1	Ja	BOF
007 Lyngvik	17,3	Ja	BOF
008 Nordre Rotøyane	77,9	Ja	BOF
009 Solnes	52,2	Ja	BOF
010 Sjursvika	25,9	Ja	BOF
011 Solfjell	9,5		Kommunen
012 Stien	37,1	Ja	BOF
013 Store Børøy	156,9	Ja	BOF
014 Tjuavågen	29,8	Ja	BOF
015 Ystøy	64,2	Ja	Staten
016 Kollevåg	613,2	Ja	Kommunen (Bergen)
017 Færøy	173,2	Ja	Staten
018 Lamholmen	46,4	Ja	BOF
019 Gulskjeret	4,1	Ja	Staten
020 Haabsøy	4,5	Ja	Staten
021 Herdla kai	1	Ja	Staten
022 Herdla fort	192,7	Ja	Staten
AUSTEVOLL			
050 Kalsundholmen	69,6	Ja	BOF
051 Krossøy	132,8	Ja	BOF
052 Navøyvågen	140,3	Ja	BOF
053 Skår	145	Ja	BOF
054 Sandtorv	118,4	Ja	BOF
055 Horgo	49,8		Kommunen
057 Blænesøy	21,7	Ja	Staten
058 Sveholmen	16,6	Ja	Staten
059 Marstein fyr	80,7	Ja	Kommunen
AUSTRHEIM			
100 Øksnes	84,9		Kommunen
101 Sauøy	110	Ja	Staten
102 Børilden	606	Ja	Staten
103 Årvika	19	Ja	Staten
BERGEN			
150 Kyrkjetangen	48		Kommunen
151 Langestranden	4,2		Annet: Langelegatene
152 Godvik	2,1	Ja	BOF
153 Kjøkkelvik	9,5	Ja	BOF
154 Solviken	11,5	Ja	BOF
155 Søndre Hetlevik	21,5	Ja	BOF
156 Sætrevika	11	Ja	Kommunen
157 Håkonshella	1	Ja	BOF

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	HOVEDEIER
158 Kvarven	549,7		Staten: Forsvarsbygg
159 Tennebekktjørna	57,4		Kommunen
160 Krohnegården	21,3		Kommunen
200 Biskopshavn	10,2		Kommunen
201 Brunestykket	94		Kommunen
202 Helleneset	28	Ja	Kommunen
203 Sandviksbatteriet	75	Ja	Staten
204 Bakarhavn	15	Ja	BOF/kommunen
205 Breistein	3,4	Ja	BOF
206 Eidsvågneset	2,2		Kommunen
207 Grønskjeret	32,4	Ja	BOF
208 Hordvikhamn	20,7	Ja	BOF/kommunen
209 Morviksanden	24,4	Ja	BOF
210 Storøen	37		Kommunen
211 Tellevik	2,6		Privat
212 Tømmervågen	43,4	Ja	BOF
213 Storåkervika	6		Kommunen
214 Våganeset	45	Ja	Kommunen
215 Vollane	15	Ja	Kommunen
216 Garnes	27,5	Ja	BOF
217 Holmen i Arnavågen	5,3		Priv/kommunen
218 Kalvtrevik	4,2		Kommunen
219 Gullbotn	2741	Ja	Kommunen
220 Øvre Hellen	89	Ja	Staten/privat
221 Venehaugen/Utnehagen	13		Kommunen
222 Toppesanden	14,8	Ja	Kommunen
250 Austrevågen	4	Ja	BOF
251 Fanaholmen	10	Ja	Kommunen
252 Grønevika	21		Kommunen
253 Sandholna	59	Ja	Kommunen
254 Krokeide	546		Kommunen
255 Lønninghavn	21,5		Kommunen
256 Marmorøyane	175,2		Kommunen
257 Mjølkevika	21		Fylkeskom.
258 Skjoldbukta	9	Ja	Kommunen
259 Steingardsvikane	35	Ja	Kommunen
260 Stendaholmen	22,4		Fylkeskom.
261 Mildevågen	4		Kommunen
262 Notabuneset	3,4	Ja	Kommunen
263 Fanafjell	1338		Staten
264 Store Milde	15	Ja	Staten/kommunen
265 Bontveit	1,4		Privat
266 Konsulbukten	8		Statsbygg

Byrknes
Sandøy
Byrkneset
Annaland
Øske
Raytinga
Grårk
Fivelsdal
Svardal
Kvalsvik
Skipavik
Sandie
Slåvåg
Eide
Steine
Slåtthaug
Ramberg
Frøyset
Leveid
Eikemofoss
Solheim
Kroesletet
Fossen
Matre
Haugsdal
Haukeland
Dyrkolbotn Fjellstove
Dyrkolbotn
Nipa
Mo
Skavlaklo
Nystølen
Nygard
Strauma
Øvre Helland
Helland
Nesset
Trafall
Øksa
Torvastadskyttta
Myrkdalen
Markvs
Neshem
Hauge
Hauga
Hauga
Hauga

TEIKNFORKLARING

- Friluftslivsområder
- Andre badeplasser
- Naturvernområde
- Artsfredning
- Sjøfuglreservat
- Område for bevegelseshemmede
- Parkering andre friluftslivsområder
- Vandring
- Gjestehavner
- Bunkring
- Område egnet for padling
- Betjent hytte
- Selvbetjent hytte
- Kystledhytte / ubetjent hytte
- Skitrekk
- Severdighet
- Europavei med nummer — E134
- Riksvei med nummer — 580
- Andre veier
- Skogs- og Privatveier
- Stier
- Sti i Nordsjøløypa
- Lysløyper / skiløyper
- Jernbane
- Fergerute / båtrute
- Fylkesgrense
- Kommunegrense
- Høydekurver, Ekvidistanse — 50m, 100 m, 500 m

N

0 3 6 9 12 15 km

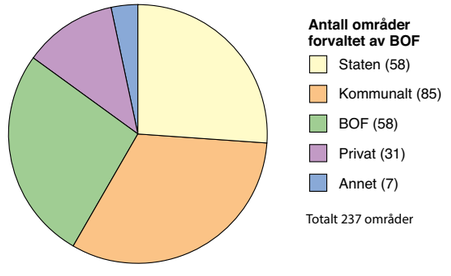
© Adachi Map, basert på kommunenes oppmålingskart

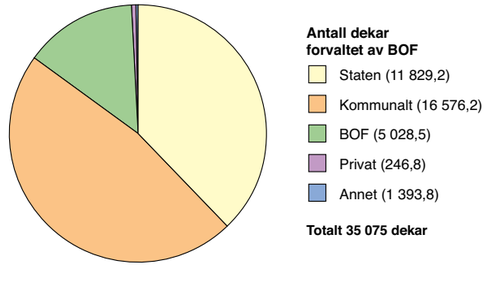
OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	HOVEDEIER
FJELL			
300 Kårtveitpollen	40,4	Ja	BOF/staten
301 Lakseskjæret	14,2	Ja	BOF
302 Langøy-holmane	6,3	Ja	BOF
303 Lønøy	790,2	Ja	BOF
304 Myntevika	25,5	Ja	BOF
305 Olsvika	1,6	Ja	BOF
306 Kalsøyane	48	Ja	Staten
307 Hissøyna	269,9	Ja	Staten
308 Duøyna	75	Ja	Staten
309 Kobbavågen	166	Ja	BOF
310 Små Geitarøyna	14,7	Ja	BOF
311 Søre Klovholmen	16	Ja	BOF
312 Ystholmane	21,4	Ja	BOF
313 I. Senholmen og V. Lyngholmen	24,7	Ja	BOF
314 Barmane	498	Ja	Staten
315 Kjeholmen	11,5	Ja	Staten
316 Narøyvågen	129	Ja	Staten
317 Geitvika	43,3	Ja	Privat/Staten
FUSA			
350 Hagafjøra	4,3		Kommunen/ pivat
351 Skjelavikjo	18,3	Ja	Staten/kommu-nen
352 Vinnesholmen	31,6		Kommunen
353 Fusaneset	13	Ja	Staten
354 Bygdastølen	1,8		Privat
LINDÅS			
400 Hillandsvatnet	18,2		Kommunen
401 Vallevik	35,6	Ja	Staten
402 Fisketangen	51,2	Ja	Kommunen
403 Hopsdalen	6,2	Ja	Kommunen
404 Litlevågen	5,4	Ja	Kommunen
405 Kvernhusviki	3,7	Ja	Kommunen
406 Kvamsvågen	4		Kommunen
407 Fjellsbø	1		Kommunen
408 Padleløype 1	0,3		Privat
409 Padleløype 2	0,8		Privat
410 Padleløype 3	0,5		Privat
411 Padleløype 4	0,8		Privat
412 Nautevågen	13	Ja	Privat
413 Geitholmen	2,3		Privat
414 Kvalvågnes	1271	Ja	Staten
415 Furvågen	4,7	Ja	Privat
MELAND			
450 Håøya	268	Ja	Staten
451 Io	753	Ja	BOF
452 Smineset	5	Ja	Staten
453 Fløksand	8,4	Ja	Staten

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	HOVEDEIER
454 Varnappen	43,9	Ja	Kommunen/ privat
455 Elvavika	53,2	Ja	Kommunen
456 Rylandsneset	96,6	Ja	Kommunen
457 Holme	56,3		Kommunen
458 Leirvik gard	1,2		Fylkeskom.
459 Hagelsund	15,2	Ja	Staten
460 Hestdal	0,5		Kommunen
OS			
500 Banktjørnflaten	6,8	Ja	BOF
501 Ervikane	948	Ja	Staten
502 Askvikvågen	1,6		Statskog
503 Oksabåsen og Storeknappen	176,8	Ja	Staten
504 Vetlaneset	20,5	Ja	Staten
505 Ullsund	232,3	Ja	Staten
506 Skeistøa	5	Ja	BOF/kommunen
507 Halhjemsøy	2,3	Ja	BOF
508 Kalneset	27,7	Ja	BOF/kommunen
509 Kuskjæret	14,7	Ja	BOF
510 Ramsholmen	1,3	Ja	BOF
511 Langøysund	48	Ja	Stat/priv.
512 Sperrevik	5,2	Ja	BOF
513 Søvikvågen	6,3	Ja	Privat/Staten
514 Stokkavik	12	Ja	BOF
515 Tøsdal	0,2		Privat
516 Lysøya	816		Annet: Fortidsm. for.
517 Eidsvika	0,2	Ja	BOF
518 Halhjemsmarka	37	Ja	Kommunen
519 Raudlia	10206	Ja	Kommunen
520 Framnes	6	Ja	Kommunen
521 Smievågen	21,2	Ja	Privat
522 Mobergsvika	8		Privat
523 Skorpo	108	Ja	Staten
RADØY			
550 Byngja	80,5	Ja	BOF
551 Skageneset	56,7	Ja	Kommunen/BOF
552 Toska	183,4	Ja	Staten
553 Uttoska	141	Ja	Staten
554 Trettholmen	22	Ja	Staten
555 Solheimsvika	12,4	Ja	Staten
556 Nesvatnet	19,5		Kommunen
SAMNANGER			
600 Rolfsvåg	93	Ja	Staten
601 Flesjane	886		Kommunen
602 Gjerde	3		Privat
603 Totræna	4		Privat
SUND			
650 Alvøy	90	Ja	BOF
651 Barholmen	12,5	Ja	BOF
652 Bjelkarøy-Buarøy	65	Ja	BOF
653 Risvika	6,7		BOF

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	HOVEDEIER
654 Rophammaren	52	Ja	BOF
655 Tyssøy	360	Ja	BOF
656 Lerøy fort	32	Ja	Staten
657 Austre Synsholmen	11	Ja	BOF
658 Sundskogen	646	Ja	Staten
659 Sætrevika	13,7	Ja	Staten
660 Buarøy fort	291	Ja	Staten
661 Risøyna	81	Ja	Staten
TYSNES			
700 Fluøy	38,6		Kommunen
701 Krabbapollen	9,6		Privat
702 Klubben	14,7		Privat
703 Ånuglo	2683,9	Ja	Staten
704 Kjevikjo	39,4		Privat
705 Gunnarsvikjo	10,7		Privat
706 Solheimsdalen	1	Ja	Privat
707 Dalen	0,7		Komm.
708 Myrdal	1		Privat
709 Solstråleøya	19,6		Kommunen
710 Skaret	0,5		Privat
711 Apalvika	2,3		Kommunen
712 Peralio	2,8		Kommunen
ØYGARDEN			
750 Lislevika	9,5		Kommunen
751 Ormhilleren	144	Ja	Staten/BOF
752 Langøyna	146	Ja	BOF
753 Skogsøy	318,7	Ja	Staten
VAKSDAL			
800 Skipshelleren	6		Privat
801 Aganavika	4,4		Kommunen
802 Sildestad-skjæret	1,2		Kommunen
803 Folavika	128,2		Kommunen
804 Veo kai	0,2		Kommunen
805 Heggjebotnen	2,4		Kommunen
806 Litlevika	5	Ja	Kommunen
KVAM			
850 Kvamsøy	270	Ja	Kommunen
851 Sandvenhol-men	7,6	Ja	Kommunen
852 Holmsund	10,7	Ja	Kommunen
853 Svanholmane	5,7	Ja	Kommunen
854 Dysvikholmen	13,7	Ja	Kommunen
855 Lunhaug	3,3	Ja	Kommunen
856 Ståvika	11,3	Ja	Kommunen
857 Auganestrondi	13,3		Kommunen
858 Bersetrondi	16,1		Kommunen
859 Småholmane	6,3		Privat
860 Ljonesvågen	9		Kommunen
861 Ploganeset	9,4		Kommunen
862 Skårsvatnet	3,4		Privat

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	HOVEDEIER
863 Tangeråsneset	34		Kommunen
864 Breievne	2,5		Kommunen
865 Øystese sen-trum	1,7	Ja	Kommunen
866 Norheimsund sentrum	7,8		Kommunen
867 Mundheims-vika	2		Privat
OSTERØY			
900 Selviki	1,8	Ja	Staten
901 Husavatnet	31		Kommunen
902 Hjellevik	5,5		Privat
903 Klokkarneset	34		Annet: Oppl.v. fond
904 Brakvatnet	4		Privat
905 Kreklo	3		Annet: Oppl.v. fond
906 Inste Lekneset	4		Annet: Oppl.v. fond
907 Prestekaien	1		Annet: Oppl.v. fond
908 Eidsvika, Bruvik	6		Kommunen
909 Neset	6,6		Kommunen
910 Kleiveland	4,6	Ja	Privat
Tilsammen 237 områder	35075 dekar	150 statlig sikrete	

REGNSKAPSDEL

Driftsregnskap 2017

	Noter	2017	Revidert budsjett 2017	2016
Driftsinntekter				
Kontingenter		8 044 431	8 040 169	6 952 391
Andre salgs- og leieinntekter		1 272 213	2 030 000	2 555 159
Overføringer med krav til motytelse		2 763 050	0	1 927 462
Statlige tilskudd	9	14 529 659	5 590 000	7 250 805
Fylkeskommunale tilskudd	9	3 975 689	3 980 000	4 107 327
Sum driftsinntekter	1	**30 585 042**	**19 640 169**	**22 793 144**
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	3,4	8 914 311	6 735 000	8 068 431
Sosiale utgifter	3	2 770 347	2 485 000	2 673 156
Kjøp av varer og tjenester	4	12 367 735	8 615 000	7 690 987
Overføringer		2 391 855	0	1 373 824
Avskrivninger	6	1 760 819	0	1 397 298
Sum driftsutgifter	**1**	**28 205 067**	**17 835 000**	**21 203 696**
Brutto driftsresultat		**2 379 975**	**1 805 169**	**1 589 448**
Eksterne finansinntekter og –kostnader				
Renteinntekter		109 374	0	83 317
Renteutgifter		142 077	180 000	188 664
Avdragsutgifter	8	623 782	550 000	588 492
Motpost avskrivninger	6	1 760 819	0	1 397 298
Netto driftsresultat		**3 484 309**	**1 075 169**	**2 292 907**
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års mindreforbruk	5	1 931 965	1 931 965	0
Bruk av disposisjonsfond	5	0	0	0
Sum bruk av avsetninger		1 931 965	1 931 965	0
Overført til investeringsregnskapet	5	698 270	0	360 942
Avsetning til disposisjonsfond	5	1 308 423	1 075 169	0
Avsetninger til bundne fond	5	**623 542**	**0**	**0**
Sum avsetninger	5	**2 630 235**	**1 075 169**	**360 942**
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	5	**2 786 039**	**1 931 965**	**1 931 965**

Investeringsregnskap 2017

	Noter	2017	2016
Inntekter			
Overføringer med krav til motytelse		157 049	109 606
Statlige overføringer		100 000	664 739
Sum inntekter		**257 049**	**774 345**
Utgifter			
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.produksjonen		798 270	905 574
Overføringer		157 049	109 606
Sum utgifter	**6**	**955 319**	**1 015 181**
Finanstransaksjoner			
Avsetninger til bundne fond		0	120 107
Sum avsetninger		0	120 107
Finansieringsbehov		**698 270**	**360 942**
Dekket slik:			
Bruk av lån		0	0
Overføring fra drifts-regnskap		698 270	360 942
Sum finansiering		**698 270**	**360 942**
Udekket/udisponert		**0**	**0**

MARIN FORSØPLING: Elever fra Hellen skole kartlegger plast-partikler og mikroplast fra fjæren i Helleneset friluftsområde. Blått flagg dagen ble gjennomført i samarbeid med FN-sambandet, Bergen kommune og Statens naturoppsyn.

Tabell inntekter 2017 - kontingenter og tilskudd

Tabellen viser regnskapstallene med kontingenter og andre tilskudd og inntekter, fordelt på de enkelte deltakerkommunene. Av oppsettet kan vi se at for hver krone medlemskommunene har betalt inn i medlemskontingent, får de i snitt kr 3,8 tilbake når alle tilskudd og inntekter regnes med. Medlemskommunenes innbetaling til BOF utgjør 26,3 % av totalbudsjettet i 2017.

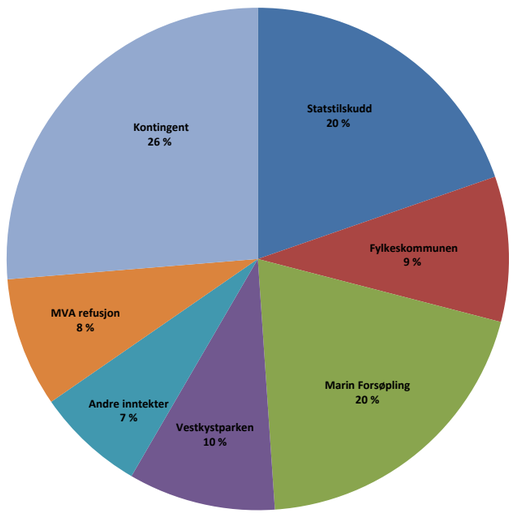
Kommune	Kontingent	Kontingent % andel	Mva kompensasjon	Tilskudd fylke	Vestkystparken	Statstilskudd via FL	Statstilskudd tiltak/aktivitet i friluftsområder	Marin forsøpling	Andre inntekter	S U M
Askøy	532 605	6,6	168 857	189 384	191 894	81 223	317 655	402 709	141 526	2 025 852
Austevoll	96 019	1,2	30 442	34 142	34 595	14 643	57 267	72 601	25 515	365 224
Austrheim	53 138	0,7	16 847	18 895	19 145	8 104	31 692	40 178	14 120	202 119
Bergen	5 210 087	64,8	1 651 808	1 852 603	1 877 158	794 544	3 107 383	3 939 408	1 384 446	19 817 436
Fjell	466 706	5,8	147 965	165 951	168 151	71 173	278 351	352 882	124 015	1 775 194
Fusa	72 394	0,9	22 952	25 742	26 083	11 040	43 177	54 738	19 237	275 363
Kvam	158 569	2,0	50 273	56 384	57 131	24 182	94 573	119 896	42 136	603 144
Lindås	293 250	3,6	92 972	104 274	105 656	44 721	174 899	221 730	77 924	1 115 425
Meland	145 988	1,8	46 284	51 910	52 598	22 263	87 070	110 383	38 793	555 290
Os	369 488	4,6	117 143	131 383	133 124	56 347	220 369	279 374	98 182	1 405 409
Osterøy	149 138	1,9	47 283	53 030	53 733	22 744	88 948	112 765	39 630	567 271
Radøy	95 306	1,2	30 216	33 889	34 338	14 534	56 842	72 062	25 325	362 512
Samnanger	45 844	0,6	14 534	16 301	16 517	6 991	27 342	34 663	12 182	174 375
Sund	130 181	1,6	41 273	46 290	46 903	19 853	77 642	98 431	34 592	495 165
Tysnes	52 631	0,7	16 686	18 715	18 963	8 026	31 390	39 795	13 985	200 191
Vaksdal	77 306	1,0	24 509	27 488	27 853	11 789	46 107	58 452	20 542	294 046
Øygarden	91 031	1,1	28 861	32 369	32 798	13 882	54 292	68 830	24 189	346 252
SUM	8 039 681	100	2 548 904	2 858 750	2 896 641	1 226 060	4 795 000	6 078 897	2 136 337	30 580 270

Andre inntekter: Leieinnt. = Kr 133.025,- Småbåth. = Kr 63.178,- Renter = Kr 109.373- Kont.medlemsorg. = Kr 4.750,- MD ref. eiendomskjøp= Kr 550.000,-, Gjensidigestiftelsen Kårtveit = Kr. 511.000,- Salg padlebok = Kr. 50.279,- Div. oppdrag = kr. 72.500,- FL. Tilskudd forvaltningsløsning = kr. 100.000,- Mdir. Tilskudd Frifant = Kr. 100.000,- HFK Tilskudd friluftskart Bergensregionen = Kr. 200.000,- Friluftskonferansen = Kr. 180.462,- Div. inntekter = kr. 61.669,-

Endringer i friluftsrådet i perioden 2000 til 2017

	2000	2017	Endring	Endring i %
Antall kommuner	13	17	4	30,8 %
Folketall	324650	434459	109809	33,8 %
Kontingentens andel av totalbudsjett	58 %	26 %	-0,317	-54,7 %
Forvaltet areal i dekar	21878	35055	13177	60,2 %
Antall ansatte	10	15	5	50,0 %
Antall områder	166	235	69	41,6 %
Antall toaletter	56	97	41	73,2 %
Antall områder slått	34	98	64	188,2 %
Antall bord og benker	35	290	255	728,6 %
Antall stupebrett	49	102	53	108,2 %
Antall svaibøyer	1	11	10	1000,0 %
Antall redningsbøyer	31	179	148	477,4 %
Antall badebøyer	34	96	62	182,4 %

Inntektsfordeling BOF 2017

Balanse pr. 31.12.

	Noter	2017	2016
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Faste eiendommer og anlegg	6	16 715 373	16 855 300
Skip, traktor, driftsmidler	6	10 399 852	11 222 474
Pensjonsmidler	3	23 181 036	21 244 829
Sum		**50 296 261**	**49 322 603**
Omløpsmidler			
Kortsiktige fordringer	2	1 094 658	427 821
Kasse, postgiro, bankinnskudd	2	13 758 165	9 602 478
Sum		**14 852 823**	**10 030 299**
SUM EIENDELER		**65 149 084**	**59 352 903**
EGENKAPITAL OG GJELD			
Disposisjonsfond	5	6 523 837	5 215 415
Bundne investeringsfond	5	1 080 730	457 188
Regnskapsmessig mer-/mindreforbuk	5	2 786 039	1 931 965
Kapitalkonto	7	25 557 327	25 875 706
Sum		**35 947 933**	**33 480 274**
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelse	3	21 537 542	19 621 723
Langsiktige lån	8	3 201 394	3 825 176
Sum		**24 738 936**	**23 446 899**
Kortsiktig gjeld			
Annen kortsiktig gjeld	2	4 114 731	2 206 917
Premieavvik	2	**347 484**	**218 813**
Sum		**4 462 215**	**2 425 730**
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		**65 149 084**	**59 352 903**

Noter til regnskapet for 2017

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Bergen og Omland Friluftsråd (BOF) er et interkommunalt samarbeidsorgan etter kommunelovens § 27. Årsregnskapet for BOF er satt opp i samsvar med kommuneloven og tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk. Årsregnskapet omfatter alle økonomiske midler som er anskaffet i året, og anvendelsen av disse midlene. Utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger regnskapsføres brutto. BOF eier og forvalter en rekke eiendommer i regionen. De fleste av eiendommene er under kategori LNF og er i henhold til tidligere års praksis ikke balanseført i BOFs regnskap. Bergen og Omland Friluftsråd har på vegne av sine medlemmer til oppgave å sikre, tilrettelegge og forvalte bade- og friluftsområder i Bergensregionen. BOF har således et ikke-økonomisk formål.

Note 2 - Spesifikasjon av endring i arbeidskapital

Omløpsmidler	31.12.17	01.01.17	Endring
Kortsiktige fordringer	1 094 658	427 821	666 837
Kasse og bankinnskudd	13 758 165	9 602 478	4 155 687
Kortsiktig gjeld			
Annen kortsiktig gjeld	4 114 731	2 206 917	1 907 814
Premieavvik	347 484	218 813	128 671
Netto arbeidskapital	10 390 608	7 823 382	2 567 226

Note 3 - Pensjoner

BOF har en kollektiv pensjonsordning og en avtalefestet pensjonsavtale for samtlige av sine ansatte i Bergen kommunale pensjonskasse. Det er en ytelsesbasert pensjonsordning, og pensjonsberegningen er utarbeidet på bakgrunn av NRS6 Pensjonskostnader per. 01.10.2017, og tilpasset reglene i regnskapsforskriften § 13.
Følgende økonomiske forutsetninger ligger til grunn (følger NRS):

Diskonteringsrente	2,40 %
Lønnsvekst	2,50 %
G-regulering	2,25 %
Pensjonsregulering	1,48 %
Forventet avkastning	4,10 %

Årlig pensjonskostnad beregnes som verdien av årets pensjonsopptjening og rentekostnad på pensjonsforpliktelser fratrukket avkastning på pensjonsmidler. Differansen mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad er årets premieavvik. Årets premieavvik balanseføres, mens fjorårets premieavvik inntektsføres (evt. utgiftsføres) i sin helhet.

	2017	2016
Årets pensjonsopptjening	1 045 014	992 416
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	528 919	494 031
Avkastning pensjonsmidler	-603 773	-482 904
Administrasjonskostnad	95 378	88 787
Netto pensjonskostnad	**1 065 538**	**1 092 330**

Årets premieavvik	2017	2016
Innbetalt premie	1 370 081	1 284 103
Netto pensjonskostnad	1 065 538	1 092 330
Årets premieavvik inkl aga	**347 484**	**218 813**

Årets premieavvik = akkumulert premieavvik = 347 484

Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler inngår i BOFs balanse, under henholdsvis langsiktig gjeld og anleggsmidler. Ikke resultatført estimatavvik inngår i pensjonsmidlene i balansen.

	2017	2016
Brutto påløpt forpliktelse	21 537 542	19 621 723
Pensjonsmidler	19 029 329	16 457 813
Ikke-resultatført estimatavvik	-3 948 609	-4 586 438
Netto arbeidsgiveravgift	-203 097	-200 578
Netto balanseført pensjonsmidler	**1 643 493**	**1 623 106**

Note 4 - Lønnskostnader og godtgjørelser

Antall årsverk / utvikling siste tre år
2017 - 15
2016 - 14
2015 - 14

Godtgjørelse til daglig leder
Lønn og annen godtgjørelse kr 857 331
Daglig leder har en ytelsesbasert pensjonsordning via Bergen kommunale pensjonskasse.

Godtgjørelse til styret
Styrehonorar kr 55 000

Revisor
Kostnadsført revisjonshonorar for 2017 utgjør kr 75 000 eks mva. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med kr 111 600 eks mva.

Note 5 - Bruk og avsetning til fond

	Disposisjonsfond	Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	Totalt
Inngående balanse	5 215 415	1 931 965	7 147 380
Bruk i 2017	-	1 931 965	1 931 965
Avsetninger i 2017	1 308 423	2 786 039	4 094 462
Utgående balanse	**6 523 837**	**2 786 039**	**9 309 876**

	Båtfond	Eiendomsfond	Totalt
Inngående balanse	250 000	207 187	337 080
Netto bruk i 2017	-	-	-
Avsetninger i 2017	623 542	-	623 542
Utgående balanse	**873 542**	**207 187**	**960 622**

Note 6 - Anleggsmidler

Bokført verdi av anleggsmidler er satt opp etter regnskapsforskriftens § 8. Anleggsmidler aktiveres til brutto anskaffelseskost, og avskrives lineært over antatt levetid, definert i forskriften.

	Maskiner	Adm system	Båt	Bygg	Eiendom
Avskrivningstid	10 år	5 ÅR	20 år	40 år	Ingen
Anskaffelseskost 01.01.	6 006 631	1 547 194	10 855 886	15 500 102	2 677 638
Akk. avskrivninger	3 333 342	-	3 853 895	1 322 438	-
Inngående balanse 01.01.	2 673 288	1 547 194	7 001 991	14 177 664	2 677 638
Årets tilgang	310 000	318 195	-	-	170 075
Årets avskrivninger	553 078	354 971	542 768	310 002	-
Utgående balanse	2 430 210	1 510 418	6 459 223	13 867 662	2 847 713

Note 7 - Kapitalkonto

Kapitalkonto 01.01.	25 875 706
+ Årets tilganger i investeringsregnskap	798 270
- Årets av- og nedskrivninger	1 760 819
+ Endring pensjonsmidler	1 933 687
- Endring pensjonsforpliktelse	1 915 819
+ Aga nettopensjonsmidler	2 520
+ Avdrag	623 782
Kapitalkonto 31.12.	**25 557 327**

Note 8 - Langsiktig gjeld

Type	Beløp	Løpetid	Rente	Rentesats	Avdrag 2017
Annuitet	3 201 394	20 år	flytende	3,40 %	623 782

Minimumsavdrag etter forenklet formel, jf. kommunelovens § 50 nr 6, er beregnet til kr 239 885.

Note 9 - Tilskudd

Utover tilskudd til drift av friluftsområdene inkl. Vestkystparken, har BOF fått følgende øremerkede tilskudd i 2017:

Til grunnleggende istandsetting av Buarøy Fort i Sund kommune fra MD	kr 550 000
Til samarbeidsprosjektet for opprydning i marin forsøpling i skjærgården, Miljødep.	Kr 5 250 000
Til samarbeidsprosjektet for opprydning i marin forsøpling i skjærgården, HFK.	Kr 750 000
Til utvikling av administrasjonssystemet, HFK	Kr 100 000
Til kartlegging og verdsetting av friluftsområder, HFK	Kr 200 000
Til rehabilitering av Kårtveitpollen i Fjell kommune, Gjensidigestiftelsen	Kr 511 000
Til vedlikehold Frifant. MD	kr 100 000
Til friluftsaktiviteter/-arrangement, FL	kr 299 000

Det er ingen ubenyttede midler i 2017.

BLÅTT FLAGG I HELLENESET FRILUFTSOMRÅDE: Ordføreren i Bergen åpner badesesongen.

KPMG AS
Kanalveien 11
Postboks 4 Kristianborg
5822 Bergen

Telephone +47 04063
Fax +47 55 32 11 66
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Årsmøtet i Bergen og Omlands Friluftsråd

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon
Vi har revidert årsregnskapet for Bergen og Omlands Friluftsråd som viser et netto driftsresultat på kr 3 484 309 og et regnskapsmessig resultat på kr 2 786 039. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, driftsregnskap og investeringsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av samarbeidets finansiell stilling per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med kommuneloven med tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen
Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon
Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av BOF sin årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi, på bakgrunn av arbeidet vi har utført på øvrig informasjon som er innhentet før datoen på revisjonsberetningen, konkluderer med at disse andre opplysningene inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å uttale oss om dette. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet
Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommuneloven med tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:
Oslo, Alta, Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Elverum, Finnsnes, Hamar, Haugesund, Knarvik, Kristiansand, Mo i Rana, Molde, Skien, Sandefjord, Sandnessjøen, Stavanger, Stord, Straume, Tromsø, Trondheim, Tynset, Ålesund

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet
Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.

- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert årsbudsjett.

Konklusjon om årsberetningen
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen 15. februar 2018
KPMG AS

Harald Sylta
Statsautorisert revisor

Budsjett 2019

INNTEKTER	Budsjett 2019	Revidert 2018
Statstilskudd	5 422 250	5 290 000
Statstilskudd Vestkystparken	1 894 200	1 848 000
Fylkestilskudd drift	2 085 875	2 035 000
Fylkestilskudd Vestkystparken	1 142 875	1 115 000
Fylkeskommunale spillemidler	1 537 500	1 500 000
Kommunale deltakerkontingenter	8 558 842	8 290 163
Andre inntekter	7 222 250	8 255 000
Sum inntekter og tilskudd	**27 863 792**	**28 333 163**
KOSTNADER ADMINISTRASJON		
Lønn og pensjonskostnader	4 838 000	4 720 000
Andre kostnader administrasjon	2 566 100	2 534 000
Sum administrasjonskostnader	**7 404 100**	**7 254 000**
KOSTNADER DRIFT		
Lønn og personalkostnader	6 529 250	6 370 000
Øvrige kostnader vedr. driften	13 895 425	14 640 999
Sum driftskostnader	20 424 675	21 010 999
Avsetning driftsfond	35 017	68 164
Sum kostnader	**27 828 775**	**28 264 999**

Ny kontingent for deltakerkommunene for 2019

Kommune	Kontingent 2018	Folketall 31.12.17	**Ny kontingent 2019** Kontingent 2019 basert på 2,5% kommunal deflator
Askøy	553 805	29 150	**574 255**
Austevoll	99 733	5 186	**102 164**
Austrheim	55 796	2 907	**57 268**
Bergen	5 350 098	279 908	**5 514 188**
Fjell	484 786	25 724	**506 763**
Meland	153 798	8 120	**159 964**
Os	387 917	20 593	**405 682**
Radøy	98 214	5 140	**101 258**
Sund	135 866	7 090	**139 673**
Tysnes	54 546	2 866	**56 460**
Øygarden	95 389	4 852	**95 584**
Lindås	302 138	15 800	**311 260**
Fusa	75 035	3 915	**77 126**
Samnanger	47 762	2 471	**48 679**
Vaksdal	79 129	4 130	**81 361**
Kvam	161 679	8 487	**167 194**
Osterøy	154 471	8 120	**159 964**
SUM	8 292 181	434 459	**8 558 842**
Kontingent pr. capita	kr. 19,22		**kr. 19,70**

STRANDRYDDEDAGEN: Henting av marint avfall ryddet av frivillige på vestsiden av Sotra i 2017.

Vedtekter

Vedtatt på årsmøtet 26. mars 2015

§ 1. DELTAGERKOMMUNER

Bergen og Omland Friluftsråd er et interkommunalt samarbeidsorgan etter § 27 i kommuneloven mellom kommunene Askøy, Austevoll, Austrheim, Bergen, Fjell, Fusa, Kvam, Lindås, Meland, Os, Osterøy, Radøy, Samnanger, Sund, Tysnes, Øygarden og Vaksdal. Tilslutning fra nye deltagerkommuner må godkjennes av årsmøtet og kommunestyrene i alle deltagerkommunene.

§ 2. FORMÅL

Friluftsrådets oppgave er i samarbeid med deltagerkommunene, offentlige etater på ulike nivå og interesserte organisasjoner å arbeide for:
a) Sikring, tilrettelegging og drift av friluftsområder av forskjellig slag til allment bruk.
b) Større forståelse for friluftslivets betydning, bedre friluftskultur og utbredelse av friluftsliv.

§ 3. ORGANISASJON

Friluftsrådets faste organer er årsmøtet, styret og et sekretariat som står for den daglige drift.

§ 4. ØKONOMI

Deltagerkommunene skal betale tilskudd til rådets virksomhet. Friluftsrådet er et eget rettsubjekt som fører særregnskap.

Årsmøtet fastsetter et årlig pr. capita tilskudd basert på befolkningstallene fra SSB fra foregående år. Budsjettframlegg som innebærer mer enn 2 % reell økning i tilskuddet fra medlemskommunene krever 2/3 flertall på årsmøtet. Framlegg til forvaltningsplan og budsjett for neste år sendes deltagerkommunene til orientering. Rådet har myndighet til å ta opp lån og pantsette eiendom og verdier.

§ 5. ÅRSMØTE

Årsmøtet er rådets øverste myndighet. Ordinært årsmøte holdes hvert år innen utgangen av mars måned. Årsmøtets representanter med varamedlemmer velges for fire år av gangen av den enkelte kommune og følger kommunevalgperioden.

Til årsmøtet har Bergen kommune rett til å oppnevne 4 representanter med stemmerett, og de andre deltagerkommunene har rett til å oppnevne 1 representant hver med stemmerett. Årsmøtet er åpent for interesserte.

Årsmøtet er beslutningsdyktig når minst halvparten av de stemmeberettigede er til stede. Med mindre annet er bestemt i vedtektene, treffes årsmøtets beslutninger med vanlig flertall. Ordinert årsmøte blir fastsatt av styret med minst 4 ukers skriftlig varsel.

Ekstraordinært årsmøte kan bli innkalt med minst 3 ukers skriftlig varsel etter vedtak i styret eller når minst 6 representanter krever det skriftlig. Saksliste skal legges ved innkallingen.

Ekstraordinært årsmøte kan bare behandle de sakene som er nevnt i innkallingen.

Årsmøtet blir ledet av styreleder. De av styrets medlemmer som ikke er årsmøteutsendinger, har møte og talerett på årsmøtet.

Ordinært årsmøte skal behandle følgende:
1. Godkjenne innkalling
2. Godkjenne talerett for andre enn representantene
3. Styrets årsmelding
4. Regnskap med revisjonsberetning
5. Forvaltningsplan og budsjett for neste år – herunder godkjenne rammer for låneopptak og pantsetting av verdier og fastsetting av pr. capita tilskudd fra medlemskommunene.
6. Innkomne forslag/saker, herunder tilslutning av nye deltagerkommuner
7. Valg av:
   a. Styre i samsvar med § 6
   b. Valgkomité i samsvar med § 6.

Stemmelikhet avgjøres ved loddtrekning.

Styret kan invitere årsmøterepresentantene til å ta del i rådets virksomhet gjennom befaringer og friluftspolitiske arrangement.

§ 6. STYRET

Styret på 7 medlemmer velges for to år, med henholdsvis 3 eller 4 medlemmer på valg hvert år. Leder og nestleder velges særskilt for et år om gangen. 3 av styremedlemmene skal være fra Bergen og 4 fra øvrige kommuner. Ansatte skal i tillegg ha en representant som har møte og talerett. Alle styremedlemmene skal ha personlige vararepresentanter som representerer samme region.

Styrets medlemmer kan velges utenfor årsmøterepresentantene. En valgkomité på 3 medlemmer, valgt av årsmøtet, kommer med forslag til leder, nestleder og styremedlemmer. Valgkomiteen skal påse at følgende blir i varetatt ved valg av styremedlemmer:

1. Likestillingslovens krav om kjønnsbalanse.
2. Styrerepresentantene utenom Bergen må reflektere ulike regioner blant medlemskommunene.
3. Forslaget på styrerepresentanter må så langt det er råd være forankret i den enkelte kommune.

For at styrets vedtak skal være gyldige, må over halvparten av medlemmene i styret være til stede. Ved stemmelikhet har leder dobbeltstemme. Styret kan nedsette arbeidsutvalg.

Styret skal behandle følgende:

1. Fremme Friluftsrådets oppgaver i samsvar med vedtekter og årsmøtevedtak.
2. Lede Friluftsrådets ordinære drift og stå for økonomistyring i samsvar med vedtatt budsjett, herunder kunne oppta lån og kunne pantsette eiendom og eiendeler etter vedtak på årsmøtet.
3. Legge frem budsjett for årsmøtet basert på en forholdsmessig utjevning av investering og drift mellom kommunene i forhold til folketallet.
4. Ansette administrativ leder.
5. Velge 2 av styrets medlemmer med 2 personlige vara medlemmer som forplikter styret med sin underskrift.
6. Styret kan meddele prokura.

§ 7. VEDTEKTSENDRINGER

Endring av vedtektene kan bare gjøres på ordinært eller ekstraordinært årsmøte. For at endring av vedtektene skal være gyldig, må minst 2/3 av de frammøtte med stemmerett stemme for vedtektsendringen.

Endring av § 1 ved opptak av nye deltagere krever samtykke fra alle deltagende kommuner.

§ 8. UTTREDEN – OPPLØSNING

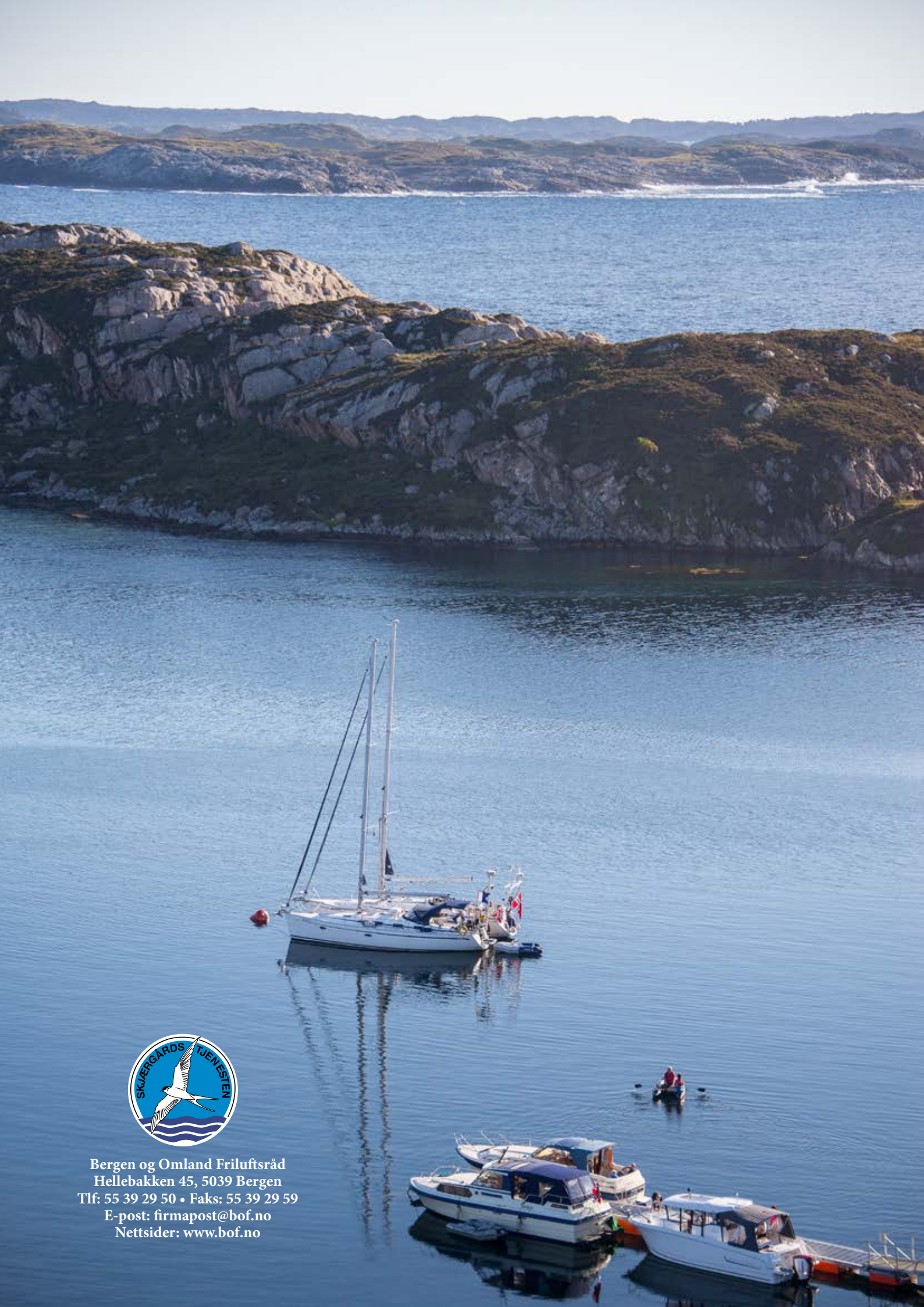
Den enkelte kommune og fylkeskommune kan i alle fall med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold i Friluftsrådet og kreve seg utløst av det. Utløsningssummen fastsettes til andelens nettoverdi ved oppsigelsesfristens utløp, men ikke til mer enn verdien av de midler vedkommende kommune eller fylkeskommune har skutt inn.

Den uttredende kommune skal videre overta forvaltningsansvaret for sine egne eiendommer som Friluftsrådet har hatt ansvaret for. Vedtak om oppløsning av rådet kan bare gjøres på ordinært årsmøte med 2/3 flertall blant de fremmøtte med stemmerett. Ved eventuell oppløsning skal forvaltningen av eiendommene som Friluftsrådet eier, forvalter og drifter, overføres til de respektive kommuner der eiendommen ligger, med tinglyste rettigheter og plikter.
Netto likvide midler fordeles etter befolkningstallet fra foregående år.

§ 9. VOLDGIFT

Dersom det oppstår tvist mellom deltagende kommuner om forståelsen av disse vedtektene, skal tvisten avgjøres ved voldgift iht. tvistemålslovens kap. 32. Voldgiftsrettens 3 medlemmer oppnevnes av førstelagmannen i Gulating lagmannsrett.

Buarøy fort: Ny kai i Buarøy fort friluftsområde i Sund kommune.

Bergen og Omland Friluftsråd
Hellebakken 45, 5039 Bergen
Tlf: 55 39 29 50 • Faks: 55 39 29 59
E-post: firmapost@bof.no
Nettsider: www.bof.no